

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN
2017-ci il elmi fəaliyyəti haqqında
H E S A B A T

BAKI-2017

MÜNDƏRİCAT

1. Giriş.....	4
2. Xəzər universitetinin elmi-təşkilati strukturu.....	7
3. Ali təhsil müəssisələrinin elmi tədqiqat və innovasiya fəaliyyəti.....	60
3.1. Elmi-tədqiqat işlərinin planlaşdırılması və yerinə yetirilməsi.....	60
3.2. Elmi-tədqiqat işlərinin mühüm nəticələri.....	60
3.3. Elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin tədris prosesində və istehsalatda tətbiqi.....	61
3.4. Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri.....	62
3.5. Təsərrüfat müqaviləli elmi-tədqiqat işləri.....	63
3.6. Qrantlar əsasında yerinə yetirilən elmi tədqiqat işləri.....	64
3.7. Elmi-tədqiqat işlərinin maliyyələşdirilməsi. Maliyyə vəsaitlərinin xərclənməsi.....	64
3.8. Elmi-tədqiqat işlərinin informasiya təminatı. Elmi jurnalların nəşri.....	64
3.9. Nəşr olunmuş elmi işlər və keçirilmiş elmi tədbirlər.....	66
3.10. Elmi-tədqiqat işlərinin metroloji təminatı və standartlaşdırma üzrə iş.....	68
3.11. İnnovasiya, ixtiraçılıq və patent – lisenziya fəaliyyəti.....	69
3.12. Elmi konfransların planlaşdırılması və keçirilməsi.....	69
3.13. Tələbələrin elmi-tədqiqat işlərinin təşkili.....	70
4. AMEA ilə əlaqələr.....	74
5. Xarici ölkələrlə elmi əməkdaşlıq.....	76
6. Dövlət proqramları və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları ilə təsdiq edilmiş digər sənədlərin icrası.....	78
6.1. “Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf konsepsiyası.....	78

6.2. “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət strategiyası”	78
6.3. “Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün dövlət proqramı.....	78
6.4. “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı.....	78
7. Elmi və elektron kitabxanaların fəaliyyəti.....	79
8. Elmi potensial. Elmi pedaqoji kadrların hazırlanması.....	84
9. Nəticə və təkliflər.....	85
10.Cədvəllər (1-17)	

1. GİRİŞ

Xəzər Universiteti 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə yaradılmış, Azərbaycanda bakalavr, magistr və doktor dərəcələri verən tədqiqat yönümlü ilk özəl ali məktəbdir. Universitet Azərbaycanda *kredit sistemini tətbiq edən və tədrisi dili ingilis dilində aparılan* ilk ali məktəbdir. Bu da tələbələrin müasir dərsliklərdən istifadə etməsi və gələcəkdə təhsillərini digər ölkələrdə daha nüfuzlu ali məktəblərdə davam etdirməsi üçün geniş imkanlar yaradır.

Xəzər Universitetində tələbələrə keyfiyyətli təhsilin verilməsi həmişə əsas meyar olmuşdur. Bu baxımdan Universitetdə təhsilin keyfiyyətinə nəzarət məqsədilə “Keyfiyyətin təminatı mərkəzi” fəaliyyət göstərir. Təhsildə keyfiyyəti və beynəlxalq standartları təmin etmək üçün Xəzər Universiteti beynəlxalq əlaqələrini daimi inkişaf etdirir və ölkəmizdə fəaliyyət göstərən tanınmış digər yerli və xarici şirkətlərlə yaxından əməkdaşlıq edir.

Hal-hazırda Xəzər Universitetində müxtəlif istiqamətlər üzrə elmi tədqiqat işləri yerinə yetirilir. Mühəndislik və texniki elmlər istiqamətində “Şimali İraqın Bai Hassan yatağının Üçüncü dövr neft-qaz laylarının modelləşdirilməsi və kollektor xüsusiyyətləri”, “Universitetlərdə peşəyönümlü və psixodiagnostik göstəricilərin qeydiyyatı, təhlili və cihaz-proqram kompleksi”, “Web sistemlərdə təhlükələrin aşkar olunması üçün effektiv alqoritmlərin işlənməsi və tədqiqi”; iqtisad elmləri istiqamətində “Neft ölkələrində fiskal rejim və onun təkmilləşdirilməsi yolları”, “Səhiyyə müəssi-sələrində insan resurslarının idarə edilməsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi”, “Özəl ali təhsil müəssisələrində insan resurslarının idarə olunmasının təkmil-ləşdirilməsi”, “Dünya Enerji Təminatının diversifikasiyasında Xəzər regionunun rolu”; filologiya elmləri istiqamətində “Müstəqillik dövrü Azərbaycan drama-turqiyasının janr poetikası”, “İngilis dilinin xarici dil kimi tətbiqində interferensiya problemi”, “İngilis dilinin Britaniya və Amerika variantlarında beynəlxalq siyasi diskursun leksikası” və sair kimi mövzular üzərində

tədqiqat işləri aparılır. Universitet əməkdaşları həmçinin beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən maliyyələşdirilən qrant proqramları çərçivəsində həyata keçirilən tədqiqat işlərində də fəal iştirak edir. Ətraf mühitin qorunması istiqamətində həyata keçirilən “Daşqınların proqnozlaşdırılmasında cari institusional mexanizmlər”, “Azərbaycanda su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsinin həyata keçirilməsi”, “Daşqınların proqnozlaşdırılmasında cari institusional mexanizmlər” adlı tədqiqat işləri *BMT-nin İnkişaf Proqramı* tərəfindən (UNDP) və “Toksik mənəqələrin müəyyən edilməsi” adlı tədqiqat işi isə “Black Smith Institute” təşkilatı tərəfindən dəstəklənir.

Hesabat dövründə Xəzər Universitetinin Elmi Şurası elmi və tədqiqat işlərinin üstün şəkildə inkişaf etdirilməsi üçün professor və müəllim heyətinin, eləcə də doktorantların mobilliyini xeyli artırılmışdır. Xarici universitetlərin elmi tədqiqat laboratoriyalarında birgə layihələr çərçivəsində təcrübə keçən müəllimlərin sayı da yüksəlmişdir.

Universitetin Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi “Elm siyasəti haqqında”, “Azərbaycanda doktorantura təhsilinin məzmunu və təşkili prinsipləri”nin yeni variantının hazırlanmasında, “Azərbaycanın dayanıqlı inkişafını təmin edən elm və təhsilin inteqrasiyası”nda və eləcə də “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasının həyata keçirilməsi istiqamətində yaxından iştirak etmişdir.

Xəzər Universiteti “Mövlanə” Proqramı çərçivəsində Türkiyə Xalq Cümhuriyyətinin 20-yə yaxın qabaqcıl universitetləri ilə xeyli sayda qarşılıqlı və eləcə də, Amerika, Avropa və digər ölkələrin universitetləri ilə ikitərəfli və çoxtərəfli elmi mübadilə proqramlarına qoşulmuş, cari ildə dünyanın aparıcı universitetləri ilə rəhbərlik səviyyəsində xeyli sayda *ikitərəfli cə çoxtərəfli əməkdaşlıq müqavilələri* imzalamışdır.

Universitet elm və idarəetmə sistemi arasında effektiv əlaqələrin daha da təkmilləşdirilməsi, elmtutumlu tədqiqat işlərinin həcmnin və keyfiyyətinin

yüksəldilməsi kimi aktual məsələləri bir neçə dəfə universitetin Elmi Şurasında müzakirəyə çıxarmış və bunlara dair mühüm qərarlar qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlərdən ən önəmlisi universitetin texnoparkının yaradılması və “start-up” proqramlarına başlanması olmuşdur. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İ saxanlının yaxından köməkliyi və təşəbbüsü ilə Xəzər Universitetinin *texnoparkının inkişaf etdirilməsi istiqamətində çoxşaxəli tədbirlər* və konkret layihələr, birgə forumlar həyata keçirilmişdir. Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi də öz növbəsində “start up” proqramları ilə əlaqədar olaraq İctimai Televiziyada canlı yayımda ekspert qismində iştirak etmişdir.

Xəzər Universiteti Webometrics tərəfindən buraxılan reyting cədvəlində hər zaman *Azərbaycanın ən yaxşı ali məktəbi* kimi yer almaqdadır. 2017-ci ildə Xəzər Universiteti Azərbaycanın ən yaxşı ali məktəbi olaraq Webometrics-in sıralanmasında 3 yer almışdır.

Xəzər Universitetində Boloniya prinsipləri əsasında hazırlanan tələbə işləri üzrə məlumat sistemi – "SIMS" (Student Information Management System) hazırlanmış və istifadəyə verilmişdir. Bu məlumat bazası 2016-cı ildə tam fəaliyyət göstərmiş, təhsil sahəsində inzibati idarəetmə işlərini xeyli yaxşılaşdırmışdır. Hazırda, həmin təcrübədən digər ali təhsil müəssisələrinin də bəhrələnməsi üzərində işlər davam etdirilir.

2017-ci il iyun ayında Böyük Britaniyanın “Quacquarelli Symonds” (QS) şirkəti dünya üzrə ali təhsil müəssisələrinin 2017-2018-ci il üçün reytingini müəyyənləşdirmişdir. Nəticələrə əsasən, Xəzər Universiteti Azərbaycan ali təhsil müəssisələri arasında yenə də birinci olmuşdur.

2017-ci il oktyabrın 17-də QS təşkilatı tərəfindən 2017/18-ci il tədris ili üçün inkişaf etməkdə olan Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin illik reytingi müəyyənləşdirilmişdir. Reyting siyahısına Avropa və Mərkəzi Asiyanın inkişaf etməkdə olan **20 ölkəsinin ən yaxşı 250 ali təhsil müəssisəsinin adı daxil edilmişdir:** Azərbaycan, Belarus, Bosniya və Herseqovina, Bolqarıstan, Xorvatiya, Çexiya, Estoniya, Macarıstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Latviya, Litva, Polşa, Rumıniya, Rusiya, Serbiya, Slovakiya, Sloveniya, Türkiyə və Ukrayna. Reyting siyahısına görə, Xəzər Universiteti 100-cü yeri tutmuş və regionun ilk 3,4% ən yaxşı universitet sırasında qərarlaşmışdır.

2017-ci il iyulun 14-də dünyada ali təhsili dəyərləndirən beynəlxalq QS təşkilatı “QS Top 50 Under 50” illik universitet reytingini açıqlayıb. Bu reyting bütün dünya üzrə 50 ildən az fəaliyyət göstərən gənc universitetləri əhatə edib.

Bu reytingin əsas məqsədi yaşlarının az olmasına baxmayaraq artıq özünü dünyada sübut etmiş və uzun tarixə malik olan universitetlərlə yarışa biləcək universitetlərin dəyərləndirilməsidir. Xəzər Universiteti Azərbaycandan 150 ən gənc dünya universitetləri arasında yer alan yeganə universitetdir.

2. XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN ELMİ-TƏŞKİLATI STRUKTURU

Xəzər Universitetində mühəndislik, tətbiqi elmlər, iqtisadiyyat, biznes idarəçiliyi, humanitar və sosial elmlər, incəsənət, beynəlxalq münasibətlər, təhsil və s. sahələr üzrə kadr hazırlığı aparılır.

Universitetdə azərbaycanlılarla yanaşı ABŞ, Norveç, Hindistan, Pakistan, İran, İraq, Türkiyə, Misir, Nigeriya, Anqola, bir sıra MDB ölkələri, və digər ölkələrdən olan əcnəbi tələbələr təhsil alır.

Dünyanın bir çox ölkələrindən alınıb gətirilmiş, elmin müxtəlif sahələrinə aid dərslik və monoqrafiyalarla zəngin kitabxana informasiya mərkəzi tələbələrə xidmət edir. Kitabxana informasiya mərkəzi *Thompson Reuters, EBSCO, Oxford Reference On-line, Oxford English Dictionary, BioOne, Edward Elgar Publishing, IOP*

Science, Questia, The Royal Society, Nature Publishing Group s. kimi dünyada ən məşhur olan verilənlər bazalarına müraciəti təmin edir.

Xəzər universiteti xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislərin, eləcə də xaricə göndərilmiş müəllim və tələbələrin sayına görə Azərbaycanın və yaxın bölgənin ən qabaqcıl ali məktəbidir.

Cari ildə universitetə Elmi İşlər üzrə yeni prorektor b.ü.f.d., dos. İradə Xəlilova təyin edilmişdir (15.09.2017-ci il tarixli, U39A sayılı əmr).

Xəzər Universitetində aşağıdakı fakültələr fəaliyyət göstərir:

- Mühəndislik və Tətbiqi Elmlər
- İqtisadiyyat və Menecment
- Humanitar və Sosial Elmlər
- Təhsil

Universitetdə yuxarıda adları çəkilən fakültələr daxilində aşağıdakı akademik departamentlər fəaliyyət göstərir:

Azərbaycan dili və ədəbiyyatı

Bioloji elmlər

İnşaat mühəndisliyi

Kimya mühəndisliyi

Kompüter elmləri

Dillər və Mədəniyyətlər

İqtisadiyyat və menecment

Təhsil

İngilis dili və ədəbiyyatı

Elektronika və radiotexnika mühəndisliyi

Coğrafiya və ətraf mühit

Tarix və arxeologiya

Jurnalistika

Riyaziyyat

Musiqi və incəsənət

Neft mühəndisliyi

Fəlsəfə və sosiologiya

Siyasi Elmlər və Beynəlxalq Münasibətlər

Psixologiya

Akademik fakültələrlə yanaşı universitetdə elmi tədqiqat mərkəzləri, təlim mərkəzləri və institutlar da fəaliyyət göstərir:

Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzi

Hüceyrə Patologiyası Tədqiqat Mərkəzi

Avrasiya Həsilat Sənayesi Bilik Mərkəzi

Hüquq Tədris Mərkəzi

İnternet Təhsil Mərkəzi

Xəzər Universiteti Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi

Kitabxana İnformasiya mərkəzi

Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzi

Peşə Mərkəzi

Miqrasiya Araşdırma Mərkəzi

Təhsil Siyasəti İnstitutu

Elm və Sənət Məclisi

Mühəndislik və Tətbiqi Elmlər Fakültəsi

Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsi müxtəlif ixtisaslar üzrə bakalavr, magistr və doktorantura proqramları təklif edir:

	Bakalavr üzrə ixtisas proqramları	Magistr üzrə ixtisas proqramları	Doktorantura üzrə ixtisas proqramları
1	Neft və Qaz Mühəndisliyi	Neft və Qaz Mühəndisliyi	Neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı, Neft və qaz yataqlarının geologiyası, axtarışı və kəşfiyyatı
2	Kompüter elmləri	İnformatika	Kompüter elmləri, Analiz və

			funksional analiz
3	Kompüter mühəndisliyi	Kompüter mühəndisliyi, Kompüter sistemləri və şəbəkələri	Kompüter mühəndisliyi
4	İnşaat mühəndisliyi		-
5	Elektronika, telekommunikasiya və radiotexnika mühəndisliyi	Elektronika və avtomatika, Elektron cihazlar və qurğular	-
6	Biotibbi texnika mühəndisliyi	-	-
7	Kimya mühəndisliyi	-	-
8	Mexanika mühəndisliyi	-	-

Bakalavr proqramları orta məktəb məzunları üçün nəzərdə tutulur və tələbələrə mühəndislik və tətbiqi elmlər ilə əlaqədar əsas biliklər verərək onları universiteti bitirdikdən sonra müvafiq sahələrdə müvəffəqiyyətlə işləmək və həmçinin də yüksək səviyyəli təhsil almaq üçün hazırlayır.

Magistr proqramları mühəndislik və tətbiqi elmlər sahəsində müasir elmi, texniki, iqtisadi və bazar problemlərini dərinlən öyrənərək həll etmək istəyən mütəxəssislər üçün nəzərdə tutulur.

Fəlsəfə doktoru proqramları mühəndislik və tətbiqi elmlərin müxtəlif sahələrində gələcək fəaliyyətlərini daha da inkişaf etdirmək arzusunda olan və dərin elmi tədqiqatlara maraq göstərən mütəxəssislər üçündür. Bunların məntiqi davamı olaraq cari ildə bu fakültə üzrə *4 doktorant ABŞ-ın və digər qabaqcıl və inkişaf etmiş ölkələrin universitetlərində təhsillərini müxtəlif formada davam etdirmək* və elmi laboratoriyalarda çalışmaq üçün dəvətlər almış və elmi işlərə cəlb olunmuşlar.

Cari ildə Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi Respublikanın aparıcı tədqiqat müəssisələrindən olan və AMEA ilə Xəzər Universitetinin arasında elmi əməkdaşlığa, tələbə və işçi mübadiləsinə dair bağlanmış ikitərəfli saziş çərçivəsində Neft və Qaz Elmi Tədqiqat İnstitutu ilə ikitərəfli əməkdaşlığa dair görüş keçirmiş və əlaqələrin gələcək perspektivləri müzakirə edilmişdir.

Müasir mühəndislik və digər əlaqədar sahələrdə müəyyən tələbələrə idarəçilik bilikləri də tələb olunduğu üçün, bu sahədə həmin tələbatı ödəmək məqsədi ilə fakültənin tələbələri üçün iqtisadiyyat, menecment və marketinq üzrə müvafiq fənlər təklif olunur. Bu, *sahələrarası inteqraqsiyanın daha da inkişaf etdirilməsi* sahəsində mühüm dəyişiklər yaratmaq üçün mühüm məsələ kimi qeyd olunmuşdur. Bu proqramların həyata keçirilməsi üçün fakültənin professor-müəllim heyətinin fəaliyyətinin müasir standartlara cavab verməsi, onların peşəkar təcrübəsi, beynəlxalq qurumlar və təşkilatlarla müxtəlif əlaqələrinin olması zəruridir. Bu proqramlar müasir standartların yalnız tədqiqat və təhsildə deyil, eyni zamanda texniki, iqtisadi, sosial və digər sahələrdə də müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Fakültədə aşağıdakı laboratoriya və mərkəzlər fəaliyyət göstərir:

- a) Neft və qaz mühəndisliyi tədris və tədqiqat laboratoriyası
- b) Neft və qaz yataqlarının kompüter simulyasiyası laboratoriyası
- c) İnşaat materialları sınağı laboratoriyası
- d) Alternativ enerji laboratoriyası
- e) Hüceyrə patologiyası tədqiqat mərkəzi
- f) Xəzər Kompüter tədqiqat mərkəzi
- g) Analitik kimya laboratoriyası
- h) Ümumi fizika laboratoriyası
- i) Nanotexnologiya laboratoriyası
- j) E-media (İnternet Radio və TV) mərkəzi
- k) İnternet Təhsil Mərkəzi
- l) eiLink Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi

Xəzər Universitetinin bu laboratoriyalarında rabitənin əsasları, AM/FM ötürücü və qəbuledici sistemləri, Fiber-optik ötürücü təlim sistemi, Elektrik dövrəsi, Nanotexnoloji təcrübələr, Biotibbi ölçü sistemləri, Sənaye elektronik təlim sistemi, Məntq dizaynının öyrənilməsi, Analox elektronika, Rəqəmsal elektronika və digər sahələr üzrə elmi-tədqiqat işləri davam etdirilir.

İqtisadiyyat və Menecment Fakültəsi

1991-ci ildə əsası qoyulan Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment fakültəsi Azərbaycanda aparıcı işgüzar fakültəyə çevrilib və öz proqramlarının və dərslərinin hazırlanması və təqdim edilməsində keyfiyyət və yenilik öhdəçiliyinə görə beynəlxalq nüfuz qazanmışdır. Bu fakültə Azərbaycanda regional tələblərə uyğun açıq Qərb təlim sisteminin tətbiqi və inkişafında birinci olmuşdur. İqtisadiyyat və menecment fakültəsi bakalavr, magistr və doktorantura proqramları təklif edir:

	Bakalavr üzrə ixtisas proqramları	Magistr üzrə ixtisas proqramları (MBA)	Doktorantura üzrə ixtisas proqramları
1	Biznesin idarə edilməsi	Biznesin təşkili və idarə edilməsi	Dünya iqtisadiyyatı
2	Maliyyə	Maliyyə menecmenti	Müəssisələrin təşkili və idarə edilməsi
3	Mühasibat uçotu və audit	Bank işi	Ümumi iqtisadiyyat
4	Menecment	Dünya iqtisadiyyatı (Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər)	Daxili fiskal siyasət və dövlət maliyyəsi
5	Marketing	Dünya iqtisadiyyatı	-

		(Xarici iqtisadi fəaliyyət)	
6	İqtisadiyyat	Xidmət sferasında mü-həsibat uçotu və audit	
7	Turizm və otelçilik	İstehsal sferasında mü-həsibat uçotu və audit	
		Marketinq	
		Menecment (sahələr üzrə)	
		Layihənin idarə olunması	

Fakültə İqtisadiyyat, Beynəlxalq İqtisadiyyat, Marketinq, Maliyyə, Mühasibat, Menecment, Beynəlxalq Biznes və digər sahələrdə inkişaf edən, milli və beynəlxalq işgüzar mühitdə uğurla çıxış edə bilən mütəxəssislər üçün öz missiyasını yerinə yeirir. Məktəbin tam ali təhsil proqramları xüsusilə uğurlu və təcrübəli iş adamlarının akademik və elmi tədqiqat tələblərinə uyğun, eləcə də, əmək həyatına ilk dəfə addım atanları biznes və idarəetmənin ətraflı anlayışları ilə təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Fakültənin məqsədləri bunlardır:

- Məzunların biznes və sosial imkanlar qura biləcəyi təhsil platforması yaratmaq;
- İnkişafı və tədqiqatı fasiləsiz davam etdirmək;
- Bir sıra geniş peşə sahələrində karyera imkanları təmin etmək;

Həm özəl, həm də ictimai sektora müraciət etmək üçün idarəetmə proseslərini ümumi anlayışla təmin etmək.

2017-ci il mayın 25-də Xəzər Universiteti İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin əməkdaşlığı ilə Xəzər Universitetinin “Mərmər” zalında “Şəbəkə marketinqi nədir?” mövzusunda seminar keçirmişdir. Seminarda Türkiyədə şəbəkə marketinqi sahəsində çalışan gənc biznesmen Enes Olgun çıxış etmiş və fakültə tələbələrini maraqlandıran suallara cavab vermişdir.

Humanitar və Sosial Elmlər Fakültəsi

Humanitar və Sosial Elmlər fakültəsi bakalavr, magistr və doktorantura səviyyəsi üzrə aşağıdakı proqramları təklif edir:

	Bakalavr üzrə ixtisas proqramları	Magistr üzrə ixtisas proqramları	Doktorantura üzrə ixtisas proqramları
1	Tərcümə	Beynəlxalq münasibətlər	German dilləri
2	İngilis dili və ədəbiyyatı	Beynəlxalq münasibətlər tarixi və nəzəriyyəsi	Sosial fəlsəfə
3	Politologiya	Beynəlxalq münasibətlər və diplomatiya	Beynəlxalq münasibətlər
4	Beynəlxalq münasibətlər	Dünya siyasi prosesləri	Siyasi nəzəriyyə
5	Regionşünaslıq	Beynəlxalq jurnalistika	Fəlsəfə tarixi
6	Psixologiya	Radiotelejournalistika	Müqayisəli-tarixi və müqayisəli-tipoloji dilçilik-5714.01
7	Dizayn	Kliniki psixologiya	
8	-	Ümumi psixologiya	

9	-	Regionşünaslıq	
10	-	Konfliktologiya	
		Tərcümə	
		Dilşünaslıq	

Siyasi Elmlər və Beynəlxalq Münasibətlər departamenti həm bakalavr, həm magistr, həm də doktorantura səviyyəsində kadrlar hazırlayır. Departament, eyni zamanda elmi dərəcə üçün Beynəlxalq Münasibətlər sahəsinə aid müxtəlif proqramlar da təklif edir.

2017-ci ildə fakültədə 5 magistr müdafiəsi (dilçilik və psixologiya sahələri üzrə) və 1 doktorant dissertasiyasının departament müzakirəsi keçirilmişdir.

Təhsil Fakültəsi

Təhsil fakültəsi təhsillə bağlı müxtəlif tədqiqat və fəaliyyətlə məşğul olur və bununla əlaqədar Təhsil Nazirliyi və bəzi özəl təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq edir. Fakültə həmçinin təhsil, insan inkişafı, habelə digər təhsil xidmətləri sahəsində mütəxəssislər üçün ixtisasartırma təklif edir.

Hal-hazırda fakültənin əsas məqsədi hər təhsil pilləsinə uyğun ixtisaslı müəllim və pedaqoqlar yetişdirməkdir.

Fakültənin təklif etdiyi nəzəri, habelə tətbiqi fənlər son elmi nailiyyət və texnoloji inkişaf ilə daim maraqlanan və bu inkişafı öz tədris fəaliyyətlərinə tətbiq etmək qabiliyyəti və həvəsi olan perspektivli müəllimlərə peşəkarcasına sahib olmaq imkanı verir.

2012-ci ildən etibarən, təhsil fakültəsi beynəlxalq layihələrlə yanaşı Azərbaycandakı “Təhsil islahatlarına” dəstək işində də və öz töhfəsini vermək məqsədilə Təhsil Nazirliyinin elan etdiyi müxtəlif layihələrə qoşularaq hal-hazırda qədər bu işi müvəffəqiyyətlə davam etdirir. Xəzər Universiteti son üç ildə Təhsil

Nazirliyinın sifarişı ilə həm *orta məktəb* müəllimləri, həm də *təhsil rəhbərləri* (Potensial məktəb rəhbərləri)  c n müxtəlif və davamlı təlimlər həyata keçirmişdir.

Təhsil fakültəsinin təhsil sahəsi ilə əlaqədar 2014-c  ildə bařlayan v  fasiləsiz 2015-ci ildə də davam edən layihələrindən biri də *UNICEF-l  birlikdə* Təhsil Nazirliyinin müasir tələblərə cavab verən məktəb rəhbərlərinin yetiřdirilməsi siyasətinə dəstək məqsədilə t řkil olunmuř “*Potensial məktəb rəhbərlərinin hazırlanması*” layihəsidir. İndiyə qədər *200-dən çox potensial məktəb rəhbərinin 12 haft  ərzində 9 fənn üzrə təhsil* aldıđı təlim kursu uđurla davam etməkdədir.

Son illərdə Təhsil fakültəsinin uđurla həyata keçirdiyi v  ümumtəhsil pilləsinə t hf l rind n biri də Azərbaycandakı * mumt hsil m kt bl rind ki dərsliklərin yeni fənn kurikulumlarının tələblərinə uyđun yazılması* xidmət edən “*Dərsliklərin hazırlanması və qiymətləndirilməsi üzrə təlim kursu*” layih l sidir. 2 illik tədqiqatın v  arařdırmanın nəticəsi olan bu layihə  ar iv sind  Təhsil fakültəsi ümumtəhsil fənləri üzrə dərslik m  llifl rini, dərsliklərin qiymətləndirilməsi və monitorinqi üzrə ekspertlər v  mütəxəssisləri, fənlər üzrə dərsliklərin müəllifi olmaq arzusunda olan müəllifləri təlimdən ke er k lazımı bilik və bacarıqların formalařdırılmasını məsləhətçi qurum olaraq öhdəsinə götürdü v  uđurla təlimdən keçirdi.

Hal hazırda fakültə ařađıdakı ixtisaslar üzrə bakalavr, magistr və doktorantura proqramları təklif edir:

	Bakalavr üzrə ixtisas proqramları	Magistr üzrə ixtisas proqramları	Doktorantura üzrə ixtisas proqramları
1	İbtidai sinif müəllimliyi	ümumi pedaqogika, pedaqogika və təhsilin tarixi	Təhsilin t�řkili v� idarə edilməsi
2	Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi	Təhsilin t�řkili v� idarə edilməsi	ümumi pedaqogika, pedaqogika və təhsilin tarixi
3	Riyaziyyat və İnfomatika	Azərbaycan �d�biyyatı	Azərbaycan ədəbiyyatı

	müəllimliyi		
4	Kimya və biologiya müəllimliyi	Azərbaycan dili	-
5	Bioloigya müəllimliyi	-	-
6	Kimya müəllimliyi	-	-
7	Tarix və coğrafiya müəllimliyi	-	-
8	Tarix müəllimi	-	-
9	Coğrafiya müəllimliyi	-	-
10	Fizika müəllimliyi		

Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi

Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi Xəzər Universitetinin 02 aprel, 2011-ci il tarixli T/16 nömrəli əmrinə əsasən kadr hazırlığının spektrini genişləndirmək, habelə tədqiqat işlərinin təkmilləşdirilməsi və idarə edilməsi məqsədilə yaradılmışdır.

Bölmə doktorant tələbələrin qeydiyyatı, onlarla aparılan akademik dərslərin təşkili, tədris və individual iş planları üzərində üzərində təşkilati işlər və nəzarət, yeni qəbul olunmuş doktorant tələbələrin elmi rəhbər və mövzularının dəqiqləşdirilməsi, elmi məqalələrin yazılması və çap edilməsinə kömək, magistratura və fəlsəfə doktorluğu üzrə dissertasiya müdafiəsi işlərinin təşkilati tədbirlərinin və planlaşdırılmasının həyata keçirilməsi üçün deparatament və kafedralar birgə əməkdaşlıq və s. kimi fəaliyyətləri həyata keçirməklə məşğul olur. Eləcə də universitetdə elmi inzibati şuranın iclaslarının təşkil olunması, Elmi nəşrlərin qeydə alınması Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsində həyata keçirilir.

Magistrlik və fəlsəfə doktorluğu üzrə dissertasiya müdafiədən əvvəl bölmə tərəfindən bir qayda olaraq elmi işlərini plagiat yoxlanılması aparılır və onlara bu

sahəyə dair texniki rəy verilir, plagiatçılığa qarşı yoxlama haqqında bölmənin hesabatı isə eyni vaxtda müvafiq dekanlıqlara, departamentlərə və dissertant/doktorant/ların özlərinə göndərilir. Yalnız plagiatçılıqdan azad olan dissertsiyalar növbəti mərhələyə buraxıla bilər. Cari ildə universitet StrikePlagiarism şirkəti ilə dissertasiyaların antiplagiat yoxlanılması üçün yeni müqavilə imzalamışdır.

Hal hazırda, universitetdə fəlsəfə doktoru proqramı üzrə ümumi 45 nəfər (14 nəfər xarici) doktorant və dissertant təhsil alır.

Doktorant tələbələr aktiv olaraq konfrans və jurnallarda məqalələrlə çıxış edirlər. Universitetin doktorant tədqiqatçıları doktorantların və gənc tədqiqatçıların hər il keçirilən respublika elmi konfransında məqalələrlə çıxış edirlər.

Doktorant tələbələr eyni zamanda mübadilə proqramlarında da aktiv olaraq iştirak edirlər. Bundan əlavə, onların bir qismi mübadilə proqramları çərçivəsində ABŞ, İngiltərə İspaniya, İtaliya, Portuqaliya, Çin, Almaniya, Türkiyə və digər xarici ölkələrdə müvafiq tədqiqatlar üzrə təhsillərini davam etdirməkdədir.

Magistratura Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi 2017-ci il üçün aşağıdakı ixtisaslar üzrə doktorantura və dissertanturaya qəbul elan etmişdir:

- Kompüter elmləri-1203.01
- Enerji texnologiyası-3322.01
- Biokimya-2426.02
- Neft və qaz yataqlarının geologiyası, axtarışı və kəşfiyyatı-2521.01
- Neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı-2525.01
- Ümumi İqtisadiyyat-5308.01
- Dünya İqtisadiyyatı-5310.01
- Müəssisələrin təşkili və İdarə olunması-5311.01
- Daxili fiskal siyasət və dövlət maliyyəsi-5301.01
- German Dilləri-5708.01
- Müqayisəli-tarixi və müqayisəli-tipoloji dilçilik-5714.01
- Azərbaycan ədəbiyyatı-5716.01

- Təhsilin təşkili və planlaşdırılması-5802.01
- Ümumi pedaqogika, pedaqogikanın və təhsilin tarixi-5804.01
- Beynəlxalq münasibətlər-5901.01
- Sosial Fəlsəfə-7202.01

Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi *Erasmus+ layihəsi* çərçivəsində həyata keçirilən *Nizami layihəsinin* həmmüəllifi olmuş və bununla bağlı bir sıra tədbirlər təşkil olunmuşdur.

Departamentin müdiri f.ü.f.d. Eldar Şahgəldiyev “İnnovasiyaların tətbiqinin sosial-fəlsəfi məsələləri” adlı elmlər doktorluğu üzrə tədqiqat işi aparır. Tədqiqat işi ilə bağlı 7-si yerli və 4-ü xarici jurnallardan olmaqla 11 elmi nəşr çapdan çıxmışdır. Bura “Qloballaşma və fəlsəfə” (Bakı, “Müəllim” nəşriyyatı, 2017) və “İnnovasiyalar və onların tətbiqinin sosial-fəlsəfi məsələləri” (Bakı, “Müəllim” nəşriyyatı, 2017. - S. 29) adlı iki dərs vəsaiti də aiddir.

2017-ci il iyulun 12-də Xəzər Universiteti, Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi, İqtisadiyyat və menecment departamenti ilə birlikdə doktorant Sana İmranın “Milli kimliyin formalaşmasında brendlərin rolu” (Role of Brands in construction of National Identity)” adlı dissertasiya işinin ilkin müzakirəsini keçirilmişdir. Dekabr ayında isə Fəlsəfə departamenti ilə birlikdə dissertant Məhəmməd Əkbərovun “Platonun fəlsəfəsində Qanun ideyası” adlı dissertasiya işinin ilkin müzakirəsini keçirilmişdir. Bundan başqa İngilis dili və ədəbiyyatı istiqaməti üzrə Könül Mərdanovanın “Differences between American and British variants”, Nuranə İsmayılovanın “Comprehensive Analyses of English Idioms and Phraseological Units: Problems of Comparisons and Translations”, psixologiya istiqaməti üzrə Günay Məmmədovanın “Ağır psixi pozuntusu olan xəstələrin psixososial reabilitasiyasının qiymətləndirilməsi”; Günel Məmmədovanın “Natamam ailələrdə böyüyən yeniyetmələrdə şəxsiyyət pozuntuları problemi və onların reabilitasiya məsələləri”; Tərlan Qənbərovanın “Autizimli uşaqların valideynlərində rast gəlinən psixopotoloji xüsusiyyətlərin aşkarlanması və eksperimental tədqiqi” adlı dissertasiya işlərinin müdafiələri keçirilmişdir.

Cari ildə adları yuxarıda qeyd olunan 2 doktorant dissertasiyasının ilkin departament müzakirəsi keçirilmiş, daha 3 doktorant isə işini ilkin müzakirə üçün təqdim etmişdir.

2017-ci il oktyabrın 19-da Xəzər Universitetinin Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsinin müdiri f.ü.f.d Eldar Şahgəldiyev magistr dissertasiyalarına verilən tələblər mövzusunda universitetin magistr tələbələri ilə görüş keçirmişdir.

2017-ci il noyabrın 23-də Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi və Doktorantura və Magistr Birliyi birlikdə seminar təşkil etmişdir. Seminarın açılışını Xəzər Universitetinin Elmi işlər üzrə prorektoru dosent İradə Xəlilova etdiyi seminarda doktorant və dissertantlara dissertasiya, tezis və elmi məqalələrin yazılması qaydaları ilə bağlı təqdimat edilmişdir.

Kafedralar (Departamentlər)

Azərbaycan Dili və Ədəbiyyatı departamenti

1995-ci ilin may ayında qurulan Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı bölməsi bakalavr, magistr və doktorluq pilləsində mütəxəssis yetişdirir və bu pillələrdə diplom verir. Azərbaycan dili və Ədəbiyyatı departamenti Xəzər Univetsitəsinin müxtəlif bölmələrində həm Azərbaycan dili, həm də Azərbaycan ədəbiyyatı sahələrində xüsusi fənlər tədris edir. Bu fənlər universitet tələbləri olaraq və ixtisasından asılı olmayaraq, bakalvr pilləsindəki bütün tələbələrə tədris olunur. Ayrıca, Azərbaycan dilinin interaktiv mərkəzli tədris proqramında tələbələrin dil daşıyıcısı olub olmamaları nəzərə alınaraq uyğunlaşdırılmış tədris proqramlarından istifadə edilir.

Azərbaycan dili və Azərbaycan ədəbiyyatı fənlərinin tədrisində tədqiqat işi mühim yer tutur.

Bölmənin əsas vəzifələrindən biri, xüsusilə Sovet İttifaqının dağılmasından sonra ortaya çıxan *dərsik probleminin həlli* istiqamətindədir. Köhnə dərsliklərin bu günün tələblərinə cavab verməməsi, bu dərsliklərin çoxaldılmasında və istifadə edilməsində

yaranan problemlər, bölmənin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı sahəsində yeni dərslərlərin hazırlanması istiqamətində fəaliyyət göstərməyə təşviq edir.

2017-ci ildə departamentin müəllimi Sevinc Ağayevaya Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiyası Komissiyasının qərarı ilə Azərbaycan dili ixtisası üzrə “Dosent” elmi adı verilmişdir. Həmçinin cari ildə departamentdə elmi nəşrlərin sayı artmışdır. 6 iyun 2017-ci il tarixində “Elm və təhsil” nəşriyyatı tərəfindən departament müdiri Vurğun Əyyubun “Azərbaycan romantizmini araşdırarkən...” adlı kitabı çapdan çıxmışdır.

Bioloji elmlər departamenti

Bioloji Elmlər departamenti ilk dəfə Tibb fakültəsinin tərkibində 1992-ci ildə yaradılmışdı. 2010-cu ildən Bioloji Elmlər departamenti qeyd edilən fakültədən ayrılaraq Təhsil fakültəsinin tərkibinə daxil edilmişdi. Həmin ildən bakalavr tələbələri üçün Biologiya müəllimliyi kimi yeni ixtisas tədris olunmağa başlanılmışdı. Bölmə yarandığı gündən tələbələr üçün Tibbi Biologiya, kök hüceyrə biologiyası, ekologiya, radiobiologiya, biostatistika, immunologiya, tibbi biologiya, mərkəzi sinir sisteminin biologiyası və sairə bu kimi seçmə fənlərdən ibarət fundamental fənlərdən kurslar təklif edir. Bu kurslarda digər universitetlərin tələbələri də dinləyici kimi iştirak etmək imkanına malikdir. Biologiya bölməsi əsasən aşağıdakı tədqiqat sahələrinə diqqət yetirir:

- *Biotexnoloji metodun tətbiqi* ilə təbiəti mühafizə və ekoloji problemlərin (məsələn, çirklə suların bioloji yolla təmizlənməsi) həllinə yönəlmiş tədqiqatlar;
- Praktik dərslər zamanı müxtəlif *bioloji fənlərin müasir metodologiyası* və onların yoxlanılması üsullarının inkişafı.

Hal - hazırda departamentdə laboratoriyaların texniki təchizatı gücləndirilir. 2015-2016 tədris ilindən Xəzər universitetinin Neftçilər kampusunda “*Hüceyrə patologiyası tədqiqat mərkəzi*”nin laboratoriyası öz fəaliyyətinə başlamışdır. Laboratoriyanın əsas məqsədi biokimya, molekulyar biologiya, immunologiya və

biotexnologiya daxil olmaqla biologiya elmlərinin müxtəlif sahələrinə aid fənlərin təcrübə dərslərinin tədrisi və elmi tədqiqat işlərinin aparılmasıdır. Burada universitetin digər bütün fakültələri üzrə tələbələrini bioloji elmlərə aid fənlərin təcrübə dərslərini də keçməyə başlamışlar. Laboratoriyanın cihazlarından həmçinin coğrafiya, ətraf mühit və geologiyaya aid dərslərin təcrübə dərslərində və onların elmi işlərində istifadə ediləcəkdir.

Hüceyrə Patologiyası Tədqiqat Mərkəzi yerli və beynəlxalq elmi tədqiqat və ya universitetlərin əməkdaşları ilə daim əməkdaşlıq edir. Bioloji elmlər departamentində həmçinin biokimya, genetik, molekulyar biologiya, mikrobiologiya, immunologiya üzrə təhsilin ən yüksək pilləsi olan biologiya üzrə fəlsəfə elmlər doktoru hazırlanır.

Hal- hazırda Hüceyrə Patologiyası Tədqiqat Mərkəzində aşağıda qeyd edilmiş elmi sahələr üzrə müasir tədqiqat işləri həyata keçirilir:

- İltihab zamanı oksidativ stres prosesinin öyrənilməsi və onun hüceyrə və toxumalara zədələyici təsiri;
- Bakterioloji xəstəliklərin diqanozunun qoyulması üçün yeni və qısa müddətli metodikaların hazırlanması;
- Azərbaycanda yayılmış antibiotik dərmanlarına qarşı çox davamlı bakteriya ştammlarının molekulyar genetik səviyyədə öyrənilməsi və onların yayılması səbəblərinin araşdırılması;
- Yenidoğulmuşlar arasında fenilketonuriyanın mutasiyalarının genetik xüsusiyyətləri;
- Gənclərdə əhval-ruhiyyənin dəyişməsinə təsir göstərən biokimyəvi markerlərin müqayisəli qiymətləndirilməsi.

2016-cı ildə departament *Fransanın Montpellier universiteti ilə* qarşılıqlı əməkdaşlıq çərçivəsində bir sıra işlər görmüşdür. Departamentinin müdiri b.e.f.d. İradə Xəlilova 2016-cı ilin noyabrında Erasmus+ mobillik qrantı üzrə Fransanın Montpellier Universitetində Odontologiya fakültəsinin Biologiya, Səhiyyə və Nanotexnologiya tədqiqat laboratoriyasında (Faculty of Odontology, Research Laboratory of Biology, Health and Nanoscience) “Mezenxim kök hüceyrələrinin osteoblastlara çevrilməsi və diş toxumasının regenerasiyasında biomaterial ilə birgə istifadə edilməsi” haqda tədqiqat işi aparmışdır. 29 noyabr, 2016-cı il tarixində isə İ. Xəlilova laboratoriyanın əməkdaşları və tədqiqatçılar üçün “Xəstəliyin erkən diaqnostikası üçün oksidativ stress biomarker tədqiqatı” (“Oxidative stress biomarker research for early disease diagnostics”) mövzusunda seminar keçirmişdir. Seminarda Odontologiya fakültəsinin laboratoriyasında tədqiq edilən bəzi nümunələrin iltihab əleyhinə olan aktiv komponentləri Xəzər Universitetinin Hüceyrə Patologiyası Tədqiqat Mərkəzinin laboratoriyasında “*in vitro*” testlər qoyulması üçün verilmiş və bu işdə geniş əməkdaşlıq müzakirə olunmuşdur.

2017-ci il sentyabrın 19-da Xəzər Universitetində genomun oxunması üçün Amerikanın nəhəng “Illumina” avadanlıq tədarükçüsü Alliance Global qrupu ilə birgə (Illumina Inc./Alliance Global) biologiya ixtisası tələbələrinə, gənc tədqiqatçılara və həkimlərə “Introduction to ILLUMINA Next Generation Sequencing” adlı elmi seminar-konfrans keçirildi.

Tədqiqatlar laborator şəraitdə aparılır. Xarici və yerli tədqiqatçıların doktoranturaya cəlb olunması və bu işin spektrinin genişləndirilməsi istiqamətində işlər görülməkdədir. Hazırda departamentdə 6 doktorant tədqiqat işi üzərində çalışır. Onlardan 3-ü əcnəbi doktorantlardır. Hal-hazırda departamentdə “Kardiovaskulyar xəstəliklərin yaranması və inkişaf risklərinin sirkulyasiyada olan biomarkerlər ilə müqayisəli qiymətləndirilməsi”, “Azərbaycanda ümumi variabel immunodefisitli xəstələrin immunogenetik xüsusiyyətləri”, “Gənclərdə əhval-ruhiyyənin dəyişməsinə təsir göstərən biokimyəvi markerlərin müqayisəli qiymətləndirilməsi” adlı mövzular üzərində tədqiqat aparılır.

Departament müdiri İradə Xəlilovanın apardığı tədqiqatla bağlı Oxidized glutathione and uric acid as biomarkers of early cystic fibrosis (Author: Dickerhof, Nina; Turner, Rufus; Khalilova, Irada; and etc.) AREST CF JOURNAL OF CYSTIC FIBROSIS jurnalında 2017-ci ilin mart ayında dərc olunmuşdur.

Kimya departamenti

Kimya departamenti 1994-cü ildə yaradılmışdır. Departament Ümumi, orqanik və qeyri-orqanik kimya, Fiziki kimya, Neft kimyası, Ətraf mühit kimyası sahələri üzrə tədris işlərini yerinə yetirir.

Kimya departamentin tədqiqat maraqları aşağıdakı sahələrlə bağlıdır:

- Neft kimyası
- Polimerlər (yüksəkmolekullu birləşmələr) kimyası
- Kolloid kimya
- Ekoloji kimya

Departamentin əməkdaşları tərəfindən aparılan elmi-tədqiqat işləri əsasən yeni və *səmərəli səthi-aktiv reagentlərin alınması, öyrənilməsi və tətbiqi* üzrə (xüsusilə neft sənayesində) araşdırmaların aparılmasıdır. Bu reagentlər əsasən tərkibində mütəhərrik hidrogen atomu olan ekoloji zərərsiz xammal növlərinin və geniş sənaye istehsalı olan *heterotsiklik birləşmələrin iştirakı* ilə alınır. Yüksəkmolekullu səthi-aktiv maddələr doymamış alifatik karbon turşuları, heterotsiklik birləşmələr və (qeyri) üzvi əsaslardan sintez olunur. *Bu səthi-aktiv maddələrin nəzərdə tutulan tətbiq sahələri neftin yeraltı laylardan çıxarılma dərəcəsinin yüksəldilməsi, neft quyularının qazılması zamanı su axınlarının izolyasiyası, qazıma məhlullarının fiziki-kimyəvi göstəricilərinin yüksəldilməsi* və digərləridir.

2017-ci ilin yanvarında departamentin əməkdaşı Dr. Jestin Mandumpalın “Su ilə səyahət: yer üzündə ən qeyri-adi mayenin elmi tədqiqi” adlı kitabı Dubayda çap olunmuşdur.

İnşaat mühəndisliyi departamenti

Memarlıq, inşaat və ətraf mühit mühəndisliyi sahələrindəki problemlər mühazirələrdə, praktiki məşğələlərdə və istehsalat təcrübələrində nəzərdən keçirilir və qarşıya qoyulan məsələləri həll etmək üçün bilikləri, metodologiyaları, nəzəriyyəni və praktiki vərdisləri layihələr çərçivəsində birləşdirir.

Departamentə əcnəbi müəllimlər cəlb olunur. Hal hazırda departamentdə İrandan cəlb olunmuş yüksək ixtisaslı mütəxəssislər çalışır.

Departamentdə “İnşaat materialları sınağı” laboratoriyasına gətirilmiş yeni və müasir avadanlıqların vasitəsi ilə elmi tədqiqatların aparılması mümkün olmuşdur. “İnşaat materialları sınağı laboratoriyası” Azərbaycan universitetləri arasında bu yönündə olan ən müasir təchizata malikdir və həm elmi-tədqiqat, həm də tədris məqsədi ilə xidmət göstərir. Burada *beton, sement qarışığı və gips kimi inşaat materiallarının yumşalma temperaturu, xüsusi çəki, düşgü, ölçülərinə görə hissəciklərin yayılması, havanın miqdarı və nüfuzluluğu kimi müxtəlif xassələrini ölçmək* mümkündür. Həmçinin laboratoriyada geodeziya ölçmələri üçün əsas baza avadanlıqları vardır. Bu imkanlar gələcək inşaatçı tələbələrin nəzəri biliklərinin praktik istiqamətə yönəldilməsində yardımçı olacaq.

Kompüter elmləri departamenti

Kompüter elmləri departamenti 1994-cü ildə yaradılmışdır. Departamentin məqsədi kompüter sistemlərinin və mühəndisliyinin uyğun sahələrinin təhlili, dizaynı, və təkmilləşdirilməsi üçün kompüter nəzəriyyəsi, prinsipləri, tətbiqi və yeniliklərdən istifadə edilməsi, onların inkişaf etdirilməsi və tədqiqatların aparılmasıdır. Departament iki bölmədən ibarətdir:

- Kompüter elmləri;
- Kompüter mühəndisliyi.

Departamentin əsas məqsədi kompüterin nəzəriyyə və prinsiplərini kompüter sistemlərinin layihələndirilməsi, yaradılması, qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi üçün müasir kompüter vasitələrindən istifadə edilməsi təcrübəsi

ilə birləşdirən kurikulum təmin etməkdir. Kompüter elmləri fənləri və *elmi-tədqiqat işləri nəzəri modellərdən praktiki tətbiqlərə* qədər proqram vasitələrinə əsaslanır. Kompüter mühəndisliyi rəqəmsal dizayn, kompüter avadanlıqları və arxitekturası, proqram vasitələri və aparat və proqram vasitələtinin qarşılıqlı əlaqəsinə əsaslanır.

Departamentin tədris proqramları tələbələrin gələcək karyerasının inkişafı üçün irəli sürülən tələblərə uyğun olaraq tərtib edilmişdir.

Bu proqramlar sənaye, biznes və ali təhsildə kompüter mühəndisliyinə olan tələblərə müvafiqdir və kompüter elmlərinin proqramlaşdırma dilləri, kompüter arxitekturası, alqoritmlər, əməliyyat sistemləri, kompüter şəbəkələri, suni intellekt və başqa əsas sahələrinə əsaslanır. Tələbələr kompüter elmləri təhsilini elektrik mühəndisliyinin dövrlər nəzəriyyəsi, siqnal və sistemlər, elektronika, inteqral dövrlər və qurğuların istifadə edilməsi kimi aspektləri ilə birgə öyrənilir.

Departament həmçinin universitetin digər fakültələrinin tələbələri üçün bir sıra kurslar da təklif edir. Bu kurslar kompüterlərin müxtəlif sahələrdə effektiv istifadə edilməsini təmin etmək üçün yaradılmışdır.

Departament kompüter texnologiyalarının tədrisdə və təhsildə tətbiq edilməsi ilə yanaşı elmi-tədqiqat işlərinə də xüsusi diqqət yetirir. Bu işlər aşağıdakı istiqamətlərdə aparılır:

- Suni intellekt
- Verilənlərin kommunikasiyası və şəbəkələr
- Verilənlər bazaları
- Təsvirlərin tanınması
- Multimedia sistemləri
- Kompüter qrafikası
- İnformasiya sistemləri

Tələbələrin və işçilərin tədris və elmi-tədqiqat işlərini yerinə yetirməsi üçün departamentdə *kompüter laboratoriyaları* mövcuddur. Bu laboratoriyalar müasir kompüter və elektrik mühəndisliyi vasitələri ilə təchiz edilmişdir.

Departament *ölkədə və xaricdə olan digər təhsil və elmi qurumlarla tədris və elmi-tədqiqat işləri üzrə əlaqədar əməkdaşlıq* edir.

Departamentin strategiyası yüksək standartlara nail olmaq üçün təhsil və elmi-tədqiqat potensialı olan dinamik və güclü struktura malik olmaqdır.

2015-ci ildə kompüter departamenti “ Kompüter tədqiqat mərkəzi”ni təsis etmiş və hazırda burada bir sıra sahələrdə tədqiqat işləri davam etdirilir

Dillər və Mədəniyyətlər departamenti

Dillər və Mədəniyyətlər departamenti Universitetdə uzun müddət fəaliyyət göstərən Şərq Dilləri və Din Araşdırmaları departamentinin (2008-ci ildə yaradılmışdır) və Müqayisəli ədəbiyyat və Müasir Dilər departamenti əsası üzərində təsis edilmişdir.

Departamentin hədəfi *Qərb və Şərq ölkələrinin dilləri olmaqla Alman, Fransız, İspan, İtalyan, Rus, Çin, Koreya, Türk, Ərəb, Fars, İvrit, Urdu, eləcə də digər Şərq dilləri, müasir mədəniyyətləri tədris etməkdir.*

Dil sahəsində aparılan tədqiqatlar əsasən Türk, Alman, İspan, Fransız, İtalyan, Koreya, Çin dilləri üzərində aparılır. Bu çərçivədə departament müxtəlif sivilizasiyaların tarixi eləcə də mədəniyyətlərarası / dinlərarası münasibətlərin, mədəni və dini müxtəliflik və sivilizasiyalararası mövzuda dialoq və tədqiqat layihələri planlaşdırır.

Departamentin təklif etdiyi fənnlər:

- Ərəb dili
- Fars dili
- Koreya dili
- Yapon dili
- Çin dili
- İspan dili
- İtalyan dili
- Alman dili
- Rus dili
- İslam Tarixi
- İslam Mədəniyyəti

Departamentin əsas hədəflərindən biri də Universitetdəki Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq edərək *müxtəlif məqalə və kitabların, xüsusilə Ərəb və Fars dillərindən Azərbaycan dilinə və əksinə tərcümə* edilməsidir.

2017-ci il oktyabrın 31-də Xəzər Universiteti Dillər və mədəniyyətlər departamenti tərəfindən “İslam fəlsəfəsində elm-din münasibəti” adlı seminar təşkil edilmişdir. Seminarda Türkiyə Respublikası Sivas şəhərindəki Cumhuriyyət Universitetinin dosenti Dr. Hasan Özalp “İslam fəlsəfəsində elm və din əlaqələri” haqqında çıxış etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının 10 mart 2017-ci il tarixli qərarı ilə Xəzər Universiteti Dillər və mədəniyyətlər departamentinin müdiri i.ü.f.d. Elnurə Akif qızı Əzizovaya Dillər və mədəniyyətlər departamenti üzrə dosent elmi adı verilmişdir. Departamentin digər əməkdaşı Zivər Hüseynli Baylanın dosent adı alması üçün Ali Attestasiya Komissiyası qarşısında vəsatət qaldırılmışdır. Departamentin əməkdaşları tərəfindən “Əski Azərbaycan yazısı” və “Dünya dinlərinə giriş” adlı dərs vəsaitləri hazırlanmış və nəşr edilmişdir.

2017-2018-ci tədris ili üçün departamentdə 5714.01 – “Müqayisəli-tarixi və müqayisəli-tipoloji dilçilik” ixtisası üzrə dissertantura yeri ayrılmış və proqram üzrə təhsil almaq üçün əcnəbi doktorant cəlb olunmuşdur.

İqtisadiyyat və Menecment Departamenti

İqtisadiyyat və menecment departamenti biznesin və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini əhatə edən müasir bakalavr, magistr və doktorantura proqramlarını təklif edir. Proqramlar inkişaf və karyera baxımından tələbə və mütəxəssislərin irəli sürdüyü tələbləri tam ödəyir, inkişaf üçün gərək olan dərin və geniş biliklər bazasını yaradır. Departamentin məqsədi tələbələrə bu günün *rəqabətli global biznes mühitində çoxşaxəli bizneslərin səmərəli idarə edilməsi* üçün tələb olunan dərin

biliklər vermək və qərarların qəbul edilməsinin müasir texnologiyaları ilə tanış etməkdir.

Departament doktorant tələbələrlə 2016-cı il üçün xeyli görüşlər keçirmiş və onların elmi işlərinin gələcək istiqamətləri sahəsində müvafiq elmi tövsiyələrini vermişdir.

Departament əməkdaşlıq proqramlar çərçivəsində *Avropa və ABŞ-in bir sıra uyğun aparıcı fakültələri ilə sıx əlaqələr* qurmuşdur. Əməkdaşlıq proqramları departamentin əksəriyyət müəllimlərinə xaricdə ixtisasını artırmasına və treyninqlərdə iştirak etməsinə imkan verir. *Aparıcı xarici universitetlərin nümayəndələri ixtisas və fənn proqramların müzakirə və dəyərləndirilməsi, müəllimlər üçün treyninqlərin keçirilməsində iştirak edirlər.*

Əməkdaşların araşdırma maraqları iqtisadi analiz və inkişaf, korporativ idarəetmə, qərarların qəbul edilməsi, maliyyə və bank işi, menecment, beynəlxalq ticarət və biznes, regional iqtisadiyyatı, iqtisadiyyat və biznes təhsili sahələrini əhatə edirlər.

2017-ci il iyulun 12-də Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment departamenti Universitetin Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi ilə birlikdə əcnəbi doktorant Sana İmranın “Müəssisələrin təşkili və idarə olunması” ixtisası üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün “Milli kimliyin formalaşmasında brendlərin rolu” (Role of Brands in construction of National Identity) mövzusunda təqdim etdiyi dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi keçirmişdir.

Departamentin əməkdaşı Dr. Şəhriyar Muxtarovun “Does Urbanization Boost Pollution From Transport?” adlı məqaləsi Mendulu Universitetinin “Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis” jurnalının 2017-ci il 5-ci sayı, 65-ci buraxılışında çap edilmişdir. Sözü gedən jurnal SCOPUS (Elsevier B. V.) və Zoological Record (Thomson Scientific, Inc.) kimi nüfuzlu məlumat bazalarında indekslənilir.

İqtisadiyyat və menecment departamenti tələbə və əməkdaşlar üçün müxtəlif təlim və seminarlar təşkil edir. 2017-ci ilin dekabrında departament Maliyyə Bazarlarında Nəzarət Palatasının Təlim və Maarifləndirmə Mərkəzi ilə birlikdə fakültənin tələbələri üçün “Kapital bazarları vasitəsilə maliyyələşmə və listing” mövzusunda təlim keçirmişdir. Həmçinin İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin əməkdaşlığı ilə Xəzər Universitetinin “Mərmər” zalında “Şəbəkə marketinqi nədir?” mövzusunda seminar keçirilmişdir.

İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov və fakültənin müəllimi Nicat Qarayev Erasmus+PROMIG layihəsinin ikinci fazası çərçivəsində Almaniyanın Oldenburq Universitetində miqrasiya elmləri üzrə magistratura proqramlarının inkişaf etdirilməsi ilə bağlı görüşdə iştirak etmişlər.

İngilis dili və Ədəbiyyatı departamenti

Departament öz fəaliyyətinə 1992-ci ildə başlamışdır. Bu gün o, Xəzər universitetində ən böyük departamentlərdən biridir. Departamentin təşəbbüsü ilə fakültəyə Azərbaycanın təcrübəli alimləri və İngilis dili müəllimləri, həmçinin dəvət olunmuş professorlar universitetə cəlb olunmuşdur.

İngilis dili və Ədəbiyyatı departamenti tələbələrə güclü dil və ünsiyyət bacarıqları, Britaniya və Amerika ədəbiyyatı haqqında hərtərəfli bilik, dilçilik və tərcümə kimi uyğun sahələr üzrə əsaslı məlumat verməyi nəzərdə tutur.

Departament İngilis, Britaniya və Amerika Ədəbiyyatı və dil araşdırmaları üzrə başlanğıc, *orta və yüksək səviyyələr üçün kurslar təklif edir*. İngilis dili kursları tələbələrin Universitet tədrisi üzrə, universiteti bitirən tələbələrin İngilis dili və ədəbiyyatı üzrə və tədris müəssisələrinin proqramlarının akademik tələblərinə cavab verir.

İngilis dilinin tədrisi proqramı üzrə İngilis dili və Ədəbiyyatı Departamenti oxu, yazı, danışmaq və dinləmə kimi dörd dil bacarığının geniş şəkildə aşılması ilə İngilis dilinin qrammatikası və leksik sisteminin əsaslarının hərtərəfli əhatə olunmasını təmin etməyə yönəlmişdir

Departamentinin proqramı əsasən İngilis dilində materialların interaktiv tədrisinə əsaslanır və müvafiq sahələrə ayrılır: Ümumi İngilis dili /İngilis dili ikinci dil kimi (ESL), Xüsusi Sahələr üçün İngilis dili (ESP) və Akademik İngilis dili (Academic English). Xüsusi sahələr üçün tədris olunan İngilis dili aşağıdakı kursları əhatə edir:

- İqtisadiyyat və Menecment üzrə İngilis dili
- Sosial elmlər üzrə İngilis dili
- Kompüter elmləri üzrə İngilis dili
- Mühəndislik üzrə İngilis dili
- Təhsil sahəsi üzrə İngilis dili

Tədris proqramları İngilis dilinin ikinci dil kimi tədrisi, Tərcümə, Dilçilik, İngilis dili və Ədəbiyyatı üzrə aparılır. Dilçilik proqramı Dilçilik nəzəriyyəsinin tədqiqi və onun tətbiqini özündə birləşdirir.

İngilis dili və Ədəbiyyatı Departamenti müxtəlif sahələrdə mütəxəssislərə İngilis dilinin tədrisi ilə əlaqədar olan proqramların hazırlanması və yerinə yetirilməsi ilə də məşğul olur.

Təlimdə aşağıdakı yanaşmalar tətbiq edilir:

- Ünsiyyətə daha çox üstünlük verilir
- Qrammatikanın deduktiv yolla izahı üstün tutulur
- Tələffüz və intonasiyaya böyük əhəmiyyət kəsb edir və onlara xüsusi diqqət yetirilir
- Komanda layihələrinin təşkilinə həvəsləndirən qrup şəklində iş aparılır
- Müəllimlər bütün səlahiyyətlərə malik deyil və daha çox köməkçi və bacarıqlar arasında keçid yaradan vasitə kimi müşahidə olunur
- Şifahi (dinləmə və danışma) və yazılı (oxu və yazı) dil bacarıqları eyni dərəcədə əhəmiyyət kəsb edir
- Cari dil sahəsində mədəni biliklərə üstünlük verilir
- Oxu zamanı istifadə olunacaq lüğətə xüsusi diqqət yetirilir
- Müxtəlif təlim vəsaitlərinin istifadəsi ilə bütün təlim məsələlərinin məzmunu açılır
- Ana dili və tərcümədən istifadə yolveriləndir.

Təlim materialları:

Dil təlimində və onun öyrənilməsində cari fikirlər öyrəncinin maraqlarına yönəlmiş materiallara ehtiyacın olmasını vurğulayır. *Təlim materiallarının seçimi üçün meyar aşağıdakılardır:*

- Mövzular müzakirə üçün əsas təşkil etməlidir.
- Mövzular dəyər məsələlərini ifadə etməlidir.
- Janr müxtəlifliyi olmalıdır.
- Mövzular tələbələrin səviyyəsinə uyğun olmalıdır.
- Həqiqi mənbələrə əsaslanmalıdır.

Müəllimlərə qrammatikanın tədrisinin dilin digər sahələrinin tədrisi ilə tamlığı təşkil etmək məsləhət görülür. Tədris olunan qrammatik material kitabdakı mövzular və tədris situasiyası ilə əsas təşkil etməlidir.

Yoxlama və qiymətləndirmə:

Aşağıdakı test növləri tələbələrin bacarıqlarını təyin etmək və tədris-təhsil prosesini möhkəmləndirmək üçün müəllimlərə kömək edir:

- Qruplar üzrə müvafiq yerləşdirmə testləri
- İngilis dilinin lüğət, qrammatika və tələffüz kimi ayrı-ayrı komponentlərini təyin etmək üçün dil sahələri üzrə bacarıq testləri
- Anlamı müəyyən edən testlər - oxu testləri; tələbələr düzgün cavab olan hərfi seçirlər
- Səmərəliliyi yoxlamaq üçün testlər - danışmaq imtahanı, cəld və yaradıcı cavab tələb edir
- Tələffüz edilən növbəti fikrin açılışı və tanınma səviyyəsini yoxlamaq üçün dinləmə testləri
- Yekunlaşdırma bacarığının qiymətləndirildiyi tərcümə və inşa kimi fərdi testlər
- Tələbələrin güclü və zəif cəhətlərini aşkar etmək və sonrakı təlimatları aparmaq üçün diaqnostik testlər
- Tədris proqramının kiçik elementlərinin qiymətləndirilməsini müəyyən edən inkişafetdirici testlər

- Bütün kurs ərzində əldə edilən inkişafı müəyyənləşdirmək üçün nailiyyəti müəyyən edən testlər
- Xüsusi şəraitdə İngilis dilinə bütünlüklə yiyələnməni müəyyənləşdirmək üçün səriştəni müəyyən edən testlər.

Departamentin 2 doktorantının cari ildə dissertasiyasının ilkin müzakirəsi keçirilmişdir və digər 2 dissertasiya ilkin müdafiəyə hazırlıq prosesindədir.

2017-ci tədris ilində departamentə yeni müdir təyin olunan Dr. Bahman Amani Malayer Universitetində (İran) Təhsil üzrə prorektor və həmin universitetin rektoru vəzifələrində çalışmışdır.

2017-ci ildə departamentin əməkdaşları üçün universitetdə müxtəlif seminar, təlim və konfranslar təşkil olunmuşdur. 2017-ci il aprelin 14-də Xəzər Universiteti İnkişaf Mərkəzinin və Estoniyanın OÜ Lingatore təşkilatının birgə əməkdaşlığı ilə məşhur “English Language Portfolio” proqramı əsasında “Xarici dil dərslərində interaktiv təlim metodları” adlı seminarda və 2017-ci il oktyabrın 28-də Xəzər Universitetində Gürcüstanın İlia Universitetinin Semiotika Araşdırmaları Mərkəzi və Xəzər Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə Semiotika üzrə 8-ci Beynəlxalq Konfransında iştirak etmişlər. Bundan başqa 2017-ci ilin noyabrında İran İslam Respublikasının Şahid Madani Universitetinin professoru Farzad Salahsour “Tətbiqi dilçilik və tədqiqat metodologiyası” adlı seminarda çıxış etmək üçün dəvət olunmuşdur. Maragheh Azad Universitetinin professoru Davoud Kouhi 2018-ci ilin yanvar ayında təşkil olunacaq “ESP-nin tədrisində müasir yanaşmalar” adlı seminarda çıxış etmək üçün dəvət olunmuşdur.

Tarix və Arxeologiya departamenti

Tarix və Arxeologiya departamentinin əsası 1993-cü ilin iyununda Xəzər Universitetində Hümanitar və Sosial elmlər fakültəsi ilə birgə qoyulmuşdur. Departament Xəzər Universitetində geniş akademik və tədqiqat maraqları ilə əsas hissə təşkil edir. Departament professor Roza Arazova tərəfindən yönəldilir.

Departament 2007-ci ildən “Tarix və Arxeologiya departamenti” adlanır. 2010-cu ildə Təhsil fakültəsində və Tarix və Arxeologiya departamentində yeni – Tarix və coğrafiya, 2013-cü ildən Tarix müəllimliyi ixtisası açılmışdır. *Təcrübə (interna) proqramın əsas hissəsinə daxildir və tələbələrə “Dünya məktəbi”ndə və digər məktəblərdə praktika və interna keçmək üçün şərait yaradılır.*

Tarix və Arxeologiya departamenti yüksək təhsil standartlarını təmin edir. Departamentin məqsədi tələbələri insanların yaranması və inkişafı haqqında biliklə təmin etmək, onların bacarığını inkişaf etdirmək, tədqiqatlara rəhbərlik edib və onları analiz etmək və əsas nəticəni göstərməkdir. Departamentin əsas məqsədi tələbələrdə tədqiqat işlərinin inkişaf və təhlil etdirilməsi və *tarixi üsullarlardan istifadə etməklə dəqiq nəticə əldə edilməsidir.* Departament Azərbaycan tarixi fənni müvafiq olaraq Universitetin bütün fakültələrinin tələbələri üçün tədris olunur. Bu kurs qədim zamanlardan son günlərədək vətən tarixini əhatə edir və Şərqi dünyasının ayrılmaz hissəsi kimi Qafqaz və Orta Asiya dövlətləri tarixi ilə bilavasitə əlaqədə öyrənilir. Əcnəbi tələbələr üçün Azərbaycan tarixi fənni ingilis dilində tədris olunur. Departament tarix müəllimliyi ixtisasının açılması ilə əlaqədar onlara uyğun tədris proqramları tərtib etmişdir. Bunlar - Qədim Şərqi və Antik civilizasiyalar tarixi, Türk xalqları tarixi, arxeologiya, etnoqrafiya, köməkçi tarixi fənnlər, Avropanın orta və müasir tarixi, Amerika tarixi, Asiya və Afrika ölkələrinin tarixi və s. fənnlərdir. Universitetin tələbələrinə uyğun olaraq departament Azərbaycanın Milli tarixi-mədəniyyəti və inkişafı ilə bağlı fənlər təşkil edir.

Departamentin əsas missiyalarından biri də bəşəriyyətin keçmişi haqqında biliklərin qorunması və inkişaf etdirilməsidir. Müəllim-professor heyəti də tələbələrin tarix elmini yaxşı mənimsəməsinə yardımçı olur. Bu məqsədi yerinə yetirmək üçün bütün fənnlər üzrə müzakirələr aparılır və tələbələrə proqram izah edilir.

Departament fənnin tədrisi zamanı vizual vasitələrdən, tarixi xəritələrdən, video materiallardan və digər vasitələrdən istifadə edir. Departamentin xüsusi kitabxanası

qiymətli tarixi kitablarla və materiallarla zəngindir. Tədris prosesi zamanı departament tələbələrin marağını qoruyur, onları kreativ və müstəqil işlərə cəlb edir. Tələbələr müxtəlif prezentasiyalar hazırlayır, esseler yazır, universitet və respublika elmi seminarlarında və konfranslarda aktiv iştirak edirlər.

Departamentin həmçinin, dövlət arxivi ilə, müxtəlif institutlar və tarix müzeyləri ilə sıx əlaqəsi var. Universitetin tələbələri isə ən çox Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində olan tarixi yerlərdə ekskursiyalara, arxeoloji qazıntılarla və onların işində iştirak etməyə böyük maraq göstərirlər.

Tarix departamentinin əməkdaşları tədris prosesindən əlavə həmçinin geniş elmi fəaliyyət ilə də məşğul olurlar: Azərbaycanın erkən əkinçilik mədəniyyəti, Qədim Azərbaycanın hərbi sənəti, Azərbaycanın siyasi və sosial-iqtisadi vəziyyəti, Qarabağ konfliktinin tarixi mahiyyəti və s.

Departament müxtəlif dərslərin və kitabların hazırlanmasında, həmçinin “Azərbaycan tarixinin problemləri və onların müasir ədəbiyyatda əksi”, “XX əsrdə Azərbaycanda siyasi və iqtisadi problemləri”, “Qafqazda Sovet totalitarizmi” və “Şah İsmayıl və onun dövrü”, “Azərbaycanda ictimai-siyasi fikir”, “Tarixi kim və necə yazır?” kimi milli və beynəlxalq konfranslarda təşkil etmişdir. Keçirilmiş konfranslar, materiallar departament tərəfindən hazırlanaraq toplu, məcmua, konfrans əsərləri şəklində çap olunmuşdur.

Departament həmçinin Universitetin “Elm və Sənət” məclisinin keçirilməsində fəal iştirak edir.

Departamentin apardığı mühüm işlərdən biri də *1999-cu ildən “Azərbaycan arxeologiyası” jurnalının hazırlanması və nəşridir.* Jurnalda Azərbaycan və dünya arxeologiyasına dair nəzəri, elmi-tədqiqat məqalələr dərc olunur. Jurnal arxeologiya elminin əsasları, metodologiyası, elmin yeni nailiyyətləri və problemlərinə geniş yer ayırır. Jurnalda məqalələr Azərbaycan, Rus, Türk, Alman və İngilis dillərində dərc olunur.

“Azərbaycan Arxeologiyası” jurnalının təsisçisi Xəzər Universitetinin Təsisçisi və Direktorlar və Qəyyumlar şurasının sədri, prof. Hamlet İ saxanlıdır. Jurnalın redaktoru tarix elmləri doktoru, prof. Qüdrət İsmayılzadədir.

Departamentin əməkdaşı Ziyad Əmrahov tərəfindən “Osmanlı imperiyasında “Erməni məsələsi”” adlı 271 səhifəlik monoqrafiya Elm və təhsil nəşriyyatı tərəfindən çap edilmişdir. Həmçinin 2017-ci ildə departamentdə 2 dərslük (Ziyad Əmrahov. Osmanlı tarixi. Bakı, Xəzər Universiteti Nəşriyyatı, 2017. (çapda) və Habil Məmmədzadə. Polşanın müasir tarixi (XX əsrin sonları – XXI əsrin əvəlləri). Mütərcim 152 s.) çap edilmişdir. Bundan başqa departamentin Almaniyadan dəvət olunmuş əməkdaşı Nuridə Atəşinin “История археологии Кавказа. Археологические и теоретические исследования” adlı kitabı və bir neçə məqaləsi Almaniyaya jurnallarında nəşr olunmuşdur. Departamentin doktorant tədqiqatçısı Xaqani İsmayılın “Ermənilərin Müsəlmanlara, Xristianlara və Yəhudilərə qarşı soyqırımı” adlı kitabının Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Pedaqoji Universitetində tədqimatı keçirilmişdir.

Jurnalistika departamenti

1994-cü ildə yaradılmış Jurnalistika departamentində tələbələrin maraq və istəklərinə uyğun olaraq proqramlar təcrübəli mütəxəssislər tərəfindən keçirilir. Departament, həmçinin, *media hüququ və siyasəti, mediada sosial araşdırmalar, film çəkilişi və kritikası (tənqidi), radio, televiziya və ictimai əlaqələr* üzrə də proqramlar təklif edir. Eyni zamanda jurnalistika sahəsində təhsil alan tələbələr üçün dərslər (proqramlar) ingilis dilində aparılır. Departament bu sahə üzrə mövcud şəraitə uyğun olaraq Azərbaycanda, ABŞ, Avropa və bir sıra ölkələrdə, media perspektivləri və rolu haqqında professional təlimlərin təşkilinin tələbələr üçün nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu da nəzərə alır. Jurnalistika departamenti Xəzər Universitetinin Nəşriyyatı ilə də sıx əlaqə saxlayaraq bu sahəyə dair bir sıra kitabları tərcümə etmiş, medianın bu sahədə daha çox tələbə və mütəxəssislərə ehtiyac olduğunu qeyd edir.

Riyaziyyat departamenti

Əsası 1993-cü ildə qoyulmuş Riyaziyyat departamenti İnformatika və riyaziyyat müəllimliyi sahəsi üzrə mütəxəssislər hazırlayır. Həmçinin departamentdə *Differensial tənliklər, Analiz və funksional analiz ixtisasları* üzrə doktorantura proqramları mövcuddur. Departament bütün Xəzər Universiteti fakültələri üçün cəbr, ümumi və ali cəbr, differensial tənliklər, xətti və tətbiqi riyaziyyat, əməliyyatların tədqiqi, ümumi statistika, həmçinin biostatistika və biznes statistikasını, iqtisadiyyat və biznes üçün riyaziyyat və s. fənlər təklif edir. Departamentdə tədqiqat yönümlü dörd proqram vardır:

1. Xüsusi riyaziyyat. Bu riyaziyyata güclü marağı olan tələbələr üçün nəzərdə tutulur;
2. Riyaziyyat və Kompüter elmləri: Burada riyaziyyat kompüter elmləri ilə eyni səviyyədə öyrənilir;
3. Riyaziyyat və İqtisadiyyat: Burada tələbələr riyaziyyat və iqtisadiyyat arasında güclü əlaqəni, xüsusilə iqtisadiyyatda riyazi modelləri öyrənirlər;
4. Xüsusi tətbiqi riyaziyyat sahələri: Bunlar riyaziyyatçı əməkdaşların tədqiqat maraqlarını əks etdirir.

Maraq kəsb edən cari tədqiqat sahələrinə *funksional analiz, operatorlar nəzəriyyəsi, adi və xüsusi differensial tənliklər, riyazi fizika, riyazi iqtisadiyyat, ehtimal nəzəriyyəsi və riyazi statistika* aiddir. Bu sahələrdən başqa, əməliyyatların tədqiqi və optimallaşdırılması, real və kompleks analiz, ədədi metodlar, riyaziyyatın tarixi və fəlsəfəsi kimi işlər də yerinə yetirilir.

Departamentdə elmi seminarlar keçirilir. Burada çoxlu sayda mövzular üzrə mühazirələr, əməkdaşların və tələbələrin əldə etdiyi nailiyyətlər haqqında xəbərlər müzakirə olunur. Kompüter hesablamaları Universitetin Kompüter Mərkəzində yerinə yetirilir.

2017-ci ildə departamentinin əməkdaşlarının Thomson Reuters bazasına aid olan jurnallarda xeyli sayda məqalələri nəşr olunmuşdur. Universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar şurasının sədri, professor Hamlet İsaخانlının “Maximal Regular Convolution-Differential Equations in Weighted Besov Spaces” adlı məqaləsi Applied Computational Math jurnalında, dosent Tərlan Qarayevin “Xətti fəzalı eksponensial sistemlərin Mori-Sobolev tipli fəzalarda bazislik xassələri” adlı məqaləsi “Mathematical Sciences Letters” jurnalında, professor Nazim Kərimovun “On the Uniform Convergence of Spectral Expansions for a Spectral Problem with a Boundary Condition Rationally Depending on the Eigenparameter” adlı məqaləsi Journal of the Korean Mathematical Society jurnalında nəşr olunmuşdur.

İncəsənət və Musiqi departamenti

İncəsənət və musiqi departamenti ixtisasından asılı olmayaraq bütün universitet tələbələri üçün incəsənət və musiqinin müxtəlif sahələri ilə məşğul olmağa imkan yaradır. Departamentin proqramı Azərbaycan və dünya musiqisinin mirasını və arxivlərini öyrənmək üçün mühit yaradır.

Burada tələbələrin *musiqi, rəqs, xor, xalça toxunması və s. bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi* üçün professional treyning kursları kimi müxtəlif fənlər təşkil edilir. Həmçinin, departament tərəfindən *mütəmadi olaraq incəsənət tarixi, dünya incəsənəti və mədəniyyəti, Asiya və Avropa mədəniyyəti kimi ixtisaslaşmış fənlər* də təklif olunmuşdur. Əlavə olaraq, bu departament Xəzər Universitetinin mədəniyyət sahəsinin inkişafında əsas rol oynayır. Bu səbəbdən də Departament şəhərin (Bakı) mərkəzindəki məşhur “Dünya” konsert salonu daxil olmaqla, Universitetin hər iki kampusunda iki konsert salonu yaradılmışdır.

Departament Azərbaycanda və xarici ölkələrdə daima konsert proqramları və sərgilərlə çıxış edir. Bu işlərdə departamentin müəllimləri, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər və tələbələr iştirak edirlər. Departament həmçinin *Xəzər Universiteti Kamera orkestrinin fəaliyyətini də tənzimləyir*. Mədəniyyət Mərkəzində dekorativ-tətbiqi sənətin müxtəlif sahələri öz əksini tapır:

- qruplar üzrə müvafiq yerləşdirmə testləri taxta üzərində şəbəkə;
- batika;
- rəngkarlıq;
- keramika;
- qurama;
- milli tikmə və muncuqla əl işləri daxildir.

Təhsil və tədqiqatla yanaşı universitetin mədəni həyatını zənginləşdirmək məqsədi ilə digər təşkilatlarla əlaqələr yaradılır, konsertlər və şoular təşkil edilir və bu da buraxılış mərasimləri və digər tədbirlərdə mühüm rol oynayır.

Universitetin toplantı salonları eyni zamanda Azərbaycan və dünya mədəniyyətinin inkişafı və təbliğinə töhfə vermək üçün universitet və digər qrupların toplantıları, məşqləri və konsertləri üçün istifadə olunur. Departament tərəfindən təklif olunan fənlər Azərbaycanın fundamental estetik dəyərlərinin təbliğini həyata keçirir. Hər tələbə milli mədəniyyətimizi daha dərinlən öyrənmək üçün arzuladıqları sahəni seçə bilər. Tələbələr Xəzər Universitetində təhsil aldıkları müddətdə musiqi, rəqs, teatr və digər qruplarda iştirak edə bilər və eyni zamanda muğam, xalq musiqisi, Azərbaycanın klassik musiqisi və vokal, xor, xalçaçılıq, zərgərlik və milli kostyum dizaynı üzrə tanınmış mütəxəssislərdən dərslər alaraq akademik kredit əldə edə bilərlər.

Musiqi departamenti müntəzəm olaraq respublika səviyyəsində (Heydər Əliyev adına Fondu ilə birgə) və Beynəlxalq səviyyəli musiqi festivallarında (İtaliya, Türkiyə və digər ölkələr) iştirak etmiş və Fəxri Diplomlara layiq görülmüşdür.

Xəzər Universitetinin oğlanlardan və qızlardan ibarət rəqs qrupları 2017-ci il mayın 18-dən 23-dək Türkiyənin Giresun şəhərində keçirilmiş 40-cı Beynəlxalq Aksu festivalında müvəffəqiyyətlə iştirak etmişlər.

Xəzər Universiteti artıq neçə ildir ki, Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən Üzeyir Hacıbəyli beynəlxalq musiqi

festivallarında fəal iştirak edir. 2017-ci il sentyabrın 20-də Xəzər Universitetinin Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri, əməkdar müəllim, dosent Zülfiyyə Sadıqovanın bədii rəhbərliyi ilə universitetin Mərmər zalında Üzeyir Hacıbəyli IX Beynəlxalq Musiqi Festivalı (18-26 sentyabr) çərçivəsində “Üzeyir Hacıbəyli alim, musiqişünas, ictimai xadim” mövzusunda konsert - konfrans keçirilmişdir.

Departamentin müdiri, dosent Zülfiyyə Sadıqovaya 2017-ci il oktyabrın 17-də Muzey mərkəzində keçirilən mərasimdə “Əməkdar müəllim” fəxri adının vəsiqəsi və döş nişanı təqdim olunmuşdur. Həmçinin Zülfiyyə Sadıqovanın professor elmi adına layiq görülməsi haqqında Ali Attestasiya Komissiyası qarşısında vəsatət qaldırılmışdır.

Neft Mühəndisliyi departamenti

Neft mühəndisliyi departamenti neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı və quyuların qazılması sahəsində yüksək hazırlıqlı, öz bilik və bacarıqlarını neft sənayesində səmərəli tətbiq edə bilən mütəxəssislər hazırlığını həyata keçirir.

Departamentin əsas məqsədi *neft və qaz ehtiyatlarının səmərəli mənimsənilməsi və rəasional idarə olunması* sahəsində professional səviyyədə peşəkarlıq məsuliyyəti daşıyan ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasıdır.

Departament neft mühəndisliyi və qaz mühəndisliyi sahəsində bakalavr, magistr və fəlsəfə doktorluğu proqramları təklif edir.

Bakalavr proqramının məqsədi tələbələrə və tədqiqatçılara neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı və qazma mühəndisliyi ilə əlaqədar məsələlər üzrə nəzəri və təcrübi biliklər vermək və problemin həlli yollarını müəyyən etmə bacarıqlarını bacarıqlarını aşılamaqdır. Təcrübi tədqiqatların planlaşdırılması və aparılması, tədqiqat nəticələrinin təhlili və interpretasiyası, və müasir texnologiyaya, bacarıq və mühəndis vərdişlərinə əsaslanan vasitələrdən istifadə etməklə, sistem, komponent və ya proseslərin layihələndirməsi də bakalavr proqramının məqsədlərinə daxildir.

Magistr proqramının məqsədi neft mühəndisliyinin müxtəlif sahələrində ixtisaslaşmanı təmin etmək, və eləcə də, *elmi-tədqiqat və layihələndirmə işlərinin yerinə yetirilməsi üçün lazım olan analiz və sintez vərdişlərini aşılamaqdır*. Bu proqram mütəxəssislərin dərin nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnməsini nəzərdə tutur.

Departamentin fəaliyyətinə neft mühəndisliyinin müxtəlif sahələrinə aid *elmi-tədqiqat işlərinin aparılması* da daxildir. O cümlədən, neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı, neft qaz yataqlarının geologiyası, axtarışı və kəşfiyyatı ixtisasları üzrə fəlsəfə doktorluğu proqramları üzrə kadr hazırlığı çərçivəsində geniş spektrli elmi-tədqiqat işləri də aparılır. Elmi-tədqiqat işlərinin əsas istiqamətləri aşağıdakılardır:

- Neft və qaz yataqlarının kəşfiyyatı, istismarı və tədqiqi;
- Neftvermənin artırılması;
- Neft və qaz yataqlarının işlənməsi;
- Təbii qaz yataqlarının işlənməsi;
- Neft layının idarə edilməsi və qiymətləndirilməsi;
- Neftçixarmada qeyri-Nyuton sistemlərinin tətbiqi;
- Quyuların geofiziki tədqiqi.

Neft və qaz mühəndisliyi üzrə təhsil və tədqiqat və neft qaz yataqlarının simulyasiyası laboratoriyaları tələbələrin tədris və tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur. Neft mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün təşkil olunmuş *istehsalat təcrübəsi və laboratoriya məşğələləri* onlara neft sənayesi sahəsində müxtəlif problemlərin həll edilməsi istiqamətində təcrübə toplamağa imkan yaradır. *Neft-qaz yataqlarının simulyasiyası laboratoriyası* Schlumberger şirkətinin dəstəyi ilə əldə edilmiş Petrel, Techlog və Eclipse kompüter proqramları elmi tədqiqatların aparılmasında, həmçinin simulyasiya ilə əlaqədar fənlərin tədrisində mühüm rol oynayır.

Departament Azərbaycanda fəaliyyət göstərən yerli və *transmilli şirkətlərlə* - *SOCAR, SOCAR-AQŞ, British Petroleum (BP), Total, Statoil, Baker Hughes,*

Halliburton, Bahar Energy, Bos Shelf, SAIPEM və s. şirkətlərlə sıx əməkdaşlıq edir. Departament müxtəlif əməkdaşlıq proqramları çərçivəsində dünyanın bir sıra aparıcı universitetləri ilə sıx əməkdaşlıq edir.

Neft mühendisliyi departamentinin bütün əməkdaşları və tələbələri Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin (SPE) üzvləridir. Xəzər Universitetində *Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin xüsusi bölməsi fəaliyyət göstərir* və görkəmli alimlər, mühəndislər, qabaqcıl universitet və şirkətlərdən dəvət olunmuş professorlar və mütəxəssislər SPE-nin yığıncaqlarında elmi məruzələrlə çıxış edirlər.

Departament xarici tələbələrin sayına görə də fərqlənir. Hindistan, Pakistan, İraq, İran, Kamerun, Qana, Nigeriya və digər xarici ölkələrin vətəndaşları bakalavr, magistr və doktorantura təhsili almaq üçün Xəzər Universiteti Neft mühendisliyi departamentinin təklif etdiyi proqramları seçirlər.

2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında *Elmin inkişafı fondundan kompleks elmi tədqiqat layihələri üzrə iki illik grant almış* və hal-hazırda qədər bu grant layihəsinin yerinə yetirilməsində AMEA-nın Neft və Qaz İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Bakı Ali Neft Məktəbi və Azərbaycan Neft Mühəndisləri İctimai Birliyi ilə əməkdaşlıq edir. Tədqiqat işlərində nəzəri biliklərin praktikaya tətbiqi nəticəsində ciddi addımlar atılır. Neft quyularının quruluşu və onların təhlükəsizliyi məsələləri istiqamətində çöl işləri həyata keçirilir.

Departamentə xarici tələbələrin cəlb olunmasına xüsusi fikir verilir. Doktorantların tədqiqat işlərinin təşkilində AMEA-nın Neft və Qaz institutu ilə əməkdaşlıq davam edir. Bu istiqamətdə interdisiplinar mövzular seçilməsinə xüsusi diqqət ayrılır (kompüter elmləri, neft-qaz mühendisliyi və iqtisadiyyat).

2017-ci il fevralın 17-də Xəzər Universiteti Neft mühendisliyi departamentinin müdiri və eLink Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzinin direktoru Qəşəm Zeynalov Fransanın quyuların tədqiqi, neft hasilatının təhlili və modelləşdirilməsi üzrə yeni nəsil proqram təminatları üzrə ixtisaslaşmış KAPPA şirkətinin Müstəqil Dövlətlər Birliyi üzrə Baş direktoru Aleksandr Qonçarov ilə görüşmüşdür. Görüşdə hidrodinamika, geofizika, neft hasilatının təhlili və başqa kompleks modullar üzrə

proqram təminatlarının Xəzər Universitetinə ianə edilməsinin imkanları müzakirə edilmişdir.

Departmentin tələbələri və müəllim heyəti 2017-ci il noyabrın 1-dən 3-dək Bakıda keçirilən Neft Mühəndisləri Cəmiyyətinin (SPE) Xəzər Texniki Konfransı və Sərgisində iştirak etmişlər. Neft mühəndisliyi departamentinin müdiri dosent Qəşəm Zeynalovun və həmin departamentin doktorantları Şəhriyar Alxaslının həmmüəllif olduqları "Outcrop Analogue Study of Deformation Bands and Their Impact on Rock Properties of the Productive Series in South Caspian Basin", Məsud Mehrizadənin və Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin dekan əvəzi Dr. Hassan Niknafsın həmmüəllif olduqları "Produced Water Treatment by Using Nano-fibrous Polyvinylidene Fluoride Membrane in Air Gap Membrane Distillation" mövzusunda məruzələrin təqdimatı olmuşdur.

Dekabrın 12-də isə Xəzər Universitetinin Mərmər zalında eiLink Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzində cari və inkişaf edən elmi layihələrin tanıtılmasına həsr edilmiş "eiLink Welcome day" adlı tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə eiLink-in doktorant tədqiqatçıları Şəhriyar Alxaslı, İzət Şahsenov və Vəfa Əhmədzadə təqdimatlar ilə çıxış etmişdir.

Fəlsəfə və Sosiologiya Departamenti

Departament müxtəlif humanitar və sosial elm sahələrinin tədrisi və tədqiqatını nəzərdə tutan çoxfənlili (multidisiplinar) akademik vahid kimi 1992-ci ildə yaradılmışdır. Hal-hazırda Departamentin əsas akademik sahələri və tədqiqat fəaliyyətləri üç istiqamətdə qruplaşdırılır:

- Fəlsəfə (buraya aşağıdakı fənnlər daxildir: fəlsəfə tarixi, din fəlsəfəsi, fəlsəfə və ədəbiyyat münasibətləri)
- Sosiologiya və sosial psixologiya
- Digər sosial və humanitar elm sahələri (sənətlərin və mədəniyyətin öyrənilməsi, sosial və kultural antropologiya).

Departament tərəfindən universitetin bütün fakültələrində ümumtəhsil tələblərə müvafiq olaraq fakültativ proqramlar formasında müxtəlif kurslar təklif və tədris edilir. Departamentin Hüquq, Humanitar və sosial elmlər, İqtisadiyyat və menecment fakültələrinə təklif etdiyi fənnlərə bakalavr və magistr proqramları üçün tələb olunan ixtisas, ixtisasa yaxın və ixtisasla az əlaqəli kurslar daxildir. Bakalavr və magistr proqramlarından başqa departament həmçinin “Fəlsəfə tarixi” və “Sosial fəlsəfə” ixtisasları üzrə doktorantura proqramları təklif edir. Doktorant və dissertantların elmi tədqiqat işlərinin təşkilində departament AMEA-nın Fəlsəfə institutu ilə əməkdaşlıq edir.

Departamentin müdiri f.ü.f.d. Eldar Şahgəldiyev “İnnovasiyaların tətbiqinin sosial-fəlsəfi məsələləri” adlı elmlər doktorluğu üzrə tədqiqat işi aparır. Tədqiqat işi ilə bağlı 10 xarici və 6-sı yerli jurnallardan olmaqla 20 məqalə nəşr olunmuşdur. Bundan başqa “Qloballaşma və fəlsəfə”. (Bakı, “Müəllim” nəşriyyatı, 2017) və “İnnovasiyalar və onların tətbiqinin sosial-fəlsəfi məsələləri” (Bakı, “Müəllim” nəşriyyatı, 2017. - S. 29) adlı iki dərs vəsaiti çapdan çıxmışdır. 131. Bundan başqa departamentin dissertantı Məhəmməd Əkbərovun “Platon fəlsəfəsində qanun ideyası” adlı 180 səhifəlik monoqrafiyası nəşr olunmuşdur.

2017-ci ilin dekabrında isə departamentdə dissertant Məhəmməd Əkbərovun “Platonun fəlsəfəsində qanun ideyası” adlı dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi keçirilmişdir.

Departamentdə aparılan işlər sisiləsinə professor Hamlet İsaخانlının “Fəlsəfə və elm tarixi” üzrə davamlı və öyrədici Televiziya tədrisləri, eləcə də “Elm və Sənət Məclisi” nin müvafiq sahədə təklif etdiyi görüşlər, yığıncaq və forumlar da daxildir. Bu ixtisaslar üzrə təhsil alan magistr və doktorantlar hər iki məqamda aparılan tədbirlərin resurs materiallarında öz elmi-tədqiqat işlərində geniş istifadə edirlər. Onlardan bir qismi ilə Xəzər Universitetinin hal hazırda fəaliyyətdə olan <http://www.khazar.org/az/menus/111/muhazireler> və eləcə də, silsilə görüşlər haqda http://www.khazar.org/az/menus/92/elm_ve_senet_meclisi saytında da tanış olmaq olar.

Elektronika və Telekommunikasiya departamenti

Elektronika və Telekommunikasiya departamenti 2010-cu ildə Mühəndislik və Tətbiqi Elmlər fakültəsinin daxilində yaradılmışdır. Bölmə universitet tələbələrinə qabaqcıl texnologiyaların istifadə olunduğu sahələrdə geniş proqramlar təklif edir. Elektronika sahəsində mühəndis ixtisasi üzrə hazırlıq özündə elektronikanın bir çox sahələrini birləşdirir. Bura *məişət elektronikas, telekommunikasiya, yarımkeçiricilər üzərində müxtəlif avtomatik qurğuların hazırlanması* və öyrənilməsi kimi geniş sahələr aiddir. Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, departmentdə elektronikanın tətbiqi ilə bağlı olan *bioloji mühəndislik hazırlığı* üzrə nəzəri biliklərin verilməsi ilə yanaşı *çoxçeşidli texniki imkanlar* yaradılmışdır. Elektrotexnika sahəsində daha yüksək elmi dərəcələrə yiyələnmək üçün onların tədqiqatlarını davam etdirmək məqsədi ilə tələbələr daha yüksək səviyyəli elmi-tədqiqat işlərinə cəlb edilir. Proqram üzrə tədris aldıqca əsas diqqəti yeni və daha inkişaf etmiş elektron texnologiyaların öyrənilməsi istiqamətində yönəldilir. *Bərpa olunan enerji, radarlar və məsafədən idarəetmə, biotibbi mühəndislik, müdafiə sistemləri, informasiya təhlükəsizliyi, və telekommunikasiya* kimi getdikcə inkişaf edən sahələrdə müxtəlif formada bu ixtisaslı kadrlara ehtiyac vardır.

Departmentin əsas məqsədi Elektronika və Telekommunikasiya sahəsində hal-hazırda geniş vüsətlə inkişaf edən elektronika üzrə müasir tələblərə cavab verən *bacarıqlı ixtisas dərəcəsinə malik olan elektronika mühəndislərini hazırlamaqdır*. Bununla yanaşı əlavə olaraq tədris proqramında elmin və texnikanın inkişafı ilə bağlı çevik olaraq müasir biliklərə daha da yaxşı yiyələnmək üçün seçmə kurslar nəzərdə tutulmuşdur. Departmentin nəzdində nəzəri bilikləri möhkəmləndirmək, müxtəlif səpgili *avtomatik elektronik qurğuların layihələndirilməsi və qurulması, həmçinin elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi* üçün çox müasir səviyyəli laboratoriyalar qurulmuşdur.

Məzunların yeni texnologiyalardan düzgün istifadəni öyrənməsini və özlərinin də yeni texnologiyaların ixtira olunmasında iştirakını təmin etmək məqsədilə departament müxtəlif tədbirlər keçirir.

Elektronika və telekommunikasiya riyaziyyat və fizika anlayışı, eləcə də elektron texnologiyalar sahəsində bilik tələb edir. Elektronika və telekommunikasiya texnologiyalarının əsas prinsiplərinin tədrisindən öncə proqram daxilində tələbələr fizika, riyaziyyat və kompüter proqramlaşdırmasına dair biliklər əldə edir. Proqram boyunca diqqət yeni və daha inkişaf etmiş elektron texnologiyaların öyrənilməsi istiqamətində yönəldilmişdir. Departamentin yüksək ixtisaslı mütəxəssislər hazırlamaq üçün laboratoriyası var. Laboratoriyanın tədqiqat imkanlarına aiddir:

- Kommunikasiya barədə əsas biliklər
- AM / FM transmitter və qəbuledici sistemi
- Fiber-optik ötürülmə təlim sistemi
- Elektrik dövrəsinin tədqiqi
- Biotibbi ölçü sistemi
- Məntiqi dizayn öyrənilməsi
- Analoq elektronikanın tədqiqi
- Rəqəmsal elektronikanın tədqiqi
- Günəş enerjisindən elektrik enerjisinin əldə olunması
- Külək enerjisindən elektrik enerjisinin əldə olunması
- Tam sənaye elektron təlim sistemi

Elmi-tədqiqat işləri əsasən bu istiqamətdə aparılmışdır: a) arduino əsaslı multi-qaz detektorlarının hazırlanması; b) günəş enerjisini elektrik enerjisinə çevirməklə *alternativ enerji mənbələri və qurğuları*; c) polimer-silisiyum hibridi əsasında yaradılmış *fotoelektrik çeviricilərin* parametrlərinin və xassələrinin tədqiqi olmuşdur.

Bu zaman aparılan elmi tədqiqat işlərinin məqsədi - konstruktiv və yeni texnologiyaların tətbiqi ilə effektivliyin artırılması, polimer-yarımkeçirici tərkibli işığa həssas sensorların hazırlanması və onlardan müxtəlif növ elektronik qurğularda istifadə məsələləri olmuşdur.

Elektronika və Telekommunikasiya departamenti tələbələr üçün bərpa olunan enerji mənbələrinin öyrənilməsinə dair seminarlar təşkil edir. Departamentdə günəş enerjisi ilə işləyən mini aparatlar yaradılmışdır.

Hal-hazırda Elektronika və Telekommunikasiya departamenti ilə *AMEA Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun "Nanostrukturlaşdırılmış metal-polimer katalizatorları"* laboratoriyası arasında *"Sintetik və təbii polimer matrisaları əsasında keçid metalların nanokompozitlərinin alınmasından sonra onların elektrofiziki xassələrinin tədqiqi"* adlı müştərək elmi – tədqiqat işini davam etdirir.

Coğrafiya və Ətraf mühit departamenti

2010-cu ildə Xəzər Universitetində tarix və coğrafiya ixtisaslarının açılması ilə bağlı Ətraf mühit elmləri bölməsinin nəzdində bu ixtisasların geniş tədrisi və inkişaf etdirilməsi üçün Coğrafiya departamenti yaradıldı.

Coğrafiya və Ətraf Mühit departamenti coğrafiya sahəsində ixtisas proqramları təklif edir. Departamentdə bütün kurslar yüksək standartlara, müasir təhsil tələblərinə cavab vermək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Departament tarix və coğrafiya tələbələrinin yüksək ixtisaslı mütəxəssislər olması üçün onları lazımi bilik və bacarıqlarla təmin edir. Coğrafiya departamenti həmçinin iqtisadiyyat, idarəetmə, tikinti və neft mühəndisliyi departamenti tələbələri üçün kurslar təşkil edir.

Universiteti bitirdikdən sonra adətən tarix və coğrafiya tələbələri Azərbaycanın orta məktəblərində çalışır. Azərbaycan təhsil sisteminin yüksək ixtisaslı müəllimlərə ehtiyacı var və buna görə Coğrafiya və Ətraf Mühit departamenti bu ehtiyacı nəzərə alaraq ixtisaslı müəllimlər yetişdirməyə çalışır. Bunu əsas götürərək

Coğrafiya və Ətraf Mühit departamenti dünyanın aparıcı universitetləri ilə əlaqələr yaratmışdır.

Tədrisin inkişafı ilə yanaşı, Coğrafiya və Ətraf Mühit Elmləri Departamenti ətraf mühitin və suyun çirklənməsi ilə bağlı tədqiqatlarda iştirak edir. Təhsil və tədqiqat layihələri aparıcı beynəlxalq və regional ali təhsil müəssisələri ilə birgə həyata keçirilir.

Coğrafiya və Ətraf Mühit departamenti beynəlxalq layihələrdə uğurla iştirak edir. Departamentdə yerli mütəxəssislərlə yanaşı mühazirələr oxumaq üçün xarici mütəxəssislər də dəvət olunur.

2017-ci il sentyabrın 11-dən 13-dək departamentinin müdiri Rövsən Abbasov Gürcüstanın Tbilisi şəhərində NASA tərəfindən keçirilən “Məsafədən zondlama və onun həyatda tətbiqi” (Remote sensing and its use) adlı konfransında iştirak etmişdir.

Departmentin müdiri Rövsən Abasovun Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyi, BMT-nin Uşaq Fondu (UNİCEF) və Avropa Komissiyasının Humanitar Yardım və Mülki Müdafiə Departamenti tərəfindən müəllim hazırlığı üçün nəzərdə tutulan “*Fəlakət riskinin azaldılması təhsil sistemində*” adlı dərs vəsaiti çap olunmuşdur. Kitabın çapı Avropa Komissiyasının Humanitar Yardım İdarəsinin (DIPECHO) maliyyə dəstəyi ilə Azərbaycanda həyata keçirilən “Həssas icmalarda və Təhsil Müəssisələrində Fəlakət Riskinin Azaldılması” layihəsi çərçivəsində baş tutmuşdur. Kitabdən ölkənin bütün ali məktəblərində tədris vasitəsi kimi istifadə olunacaq.

Həmçinin 2017-ci ildə Rövsən Abbasovun apardığı “Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə ictimai nəqliyyatın yaxşılaşdırılması yolu ilə istixana qazlarının azaldılması” (Assessment of Mitigation Potential Through Improving Public Transport In Greater Baku Area, Azerbaijan) adlı tədqiqat Koreyanın Seul şəhərində yerləşən İstixana qazlarının inventarlaşdırılması və azaldılması üzrə işçi qrupu

(Working Group on Inventory and Mitigation on Greenhouse Gases) tərəfindən ən yaxşı tədqiqat kimi seçilmişdir.

2017-ci il aprelin 12-də “Springer” nəşriyyatı tərəfindən Rövşən Abbasovun ”*Uşaqlar və fəlakət riski menecmenti: Azərbaycanın Qabala rayonu nümunəsində*” (ingilis dilində) ("Children and disaster risk management: a case study of Gabala District, Azerbaijan") adlı kitabı çap olunmuşdur.

2017-ci il mayın 5-də departamentinin təşkilatçılığı ilə “İnkişaf zamanı” adlı təlim keçirilmişdir.

2017-ci ilin dekabrında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında keçirilmiş Azərbaycan Su İstifadəçiləri Assosiasiyasının təsis yığıncağında Assosiasiyada Xəzər Universiteti Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin müdiri Rövşən Abbasov təsis yığıncağında işçi qrupunun üzvü seçilmişdir. Yığıncağın 21 dekabr, 2017-ci il tarixli iclasında departamentin müdiri, c.ü.f.d. Rövşən Abbasov “Xocasən gölünün su balansı” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

Siyasi Elmlər və Beynəlxalq Münasibətlər departamenti

Siyasi Elm və Beynəlxalq Münasibətlər departamenti 1995-ci ildən etibarən bakalavr və magistr proqramları təklif edir. Bakalavr proqramı Siyasi Elm və Beynəlxalq Münasibətlər ixtisasları üzrə beynəlxalq münasibətlər, siyasi nəzəriyyə və regionşünaslıq sahələrini əhatə edən bir çox kurslar təklif edir. Departamentdə təklif olunan magistr və fəlsəfə doktoru proqramları bir neçə sahəni əhatə edir: *Münaqişə üzrə Tədqiqatlar, Siyasi Nəzəriyyə, Regionşünaslıq. Sonuncuya aşağıdakılar daxildir: Avropa Dövlətçilik Məsələləri, Yaxın Şərq Araşdırmaları, Şərqi Asiya Araşdırmaları və Qafqaz Araşdırmaları.*

Departament il ərzində bir sıra akademik tədbirlər keçirir: Siyasi fəlsəfə üzrə öyrədici məhkəmə simulyasiyası, böhranlı vəziyyətlər üzrə simulyasiya tapşırıqları, təhsil idarəçiliyi ilə bağlı seminarlar və konfranslar keçirilir.

2017-ci il aprelin 18-də Rumıniyanın Azərbaycandakı Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri cənab Dan İanku Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentində qonaq olmuşdur. Səfir İanku cari ilin mayında təşkil olunması nəzərdə tutulan Rumıniya-Azərbaycan Təhsil Forumu ilə bağlı məlumat vermişdir.

2017-ci il mayın 10-da Xəzər Universiteti Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər kafedrası və Avropa Birliyinin Azərbaycandakı nümayəndəliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Avropa Günü ərəfəsində Avropa Birliyi və Azərbaycan münasibətlərinə həsr olunmuş Jan Monne konfransı keçirilmişdir.

2017-ci il mayın 24-də Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamenti Fransanın Azərbaycandakı səfiri xanım Aureliya Buşeni son prezident seçkilərindən sonra Fransanın mövcud xarici siyasəti ilə bağlı müzakirələr aparmağa dəvət etmişdi. Səfir Buşe Fransada prezidentliyə namizədlərin seçki qabağı keçirdiyi kampaniyaların, onların xarici siyasətlə bağlı verdiyi vədlərin, o cümlədən, Fransada baş verən siyasi proseslərin ümumi icmalını təqdim etmişdir.

2017-ci il noyabrın 17-də Xəzər Universiteti Beynəlxalq Təhsil həftəsi (13-17 noyabr) çərçivəsində Beynəlxalq Əlaqələr Şöbəsi və Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentinin birgə təşkilatçılığı ilə Fələstinin Azərbaycandakı Fövqəladə və Səlahiyyətli səfiri Nasser Abdel Karem Xəzər Universitetinin qonağı oldu.

2017-ci ilin noyabrında Əlcəzair səfiri Abbas Benmoussat departamentin qonağı olmuşdur və gələcəkdə səfirin departament tələbələri üçün mühazirələr oxuması məsələsi müzakirə olunmuşdur.

Hal-hazırda departamentdə 2 doktorantın dissertasiyası: Şəhriyar Məmmədovun “Azərbaycan Respublikasının ABŞ-la qarşılıqlı əlaqələri (Tarix və müasirlik)” adlı dissertasiya işi və Mirdamad Yosofi Sadatın “İranda 1979-cu il inqilabından sonra qadınların sosial-siyasi statusu” adlı dissertasiya işlərinin departament müzakirəsi hazırlanır.

Təhsil departamenti

Təhsil departamenti Təhsil fakültəsinin əsas akademik departamentlərindən biridir. Burada İbtidai təhsilin pedaqogika və metodikasına dair müxtəlif fənlər tədris edilir və bu ixtisas üzrə bakalavr diplomu verilir.

Bu ixtisas üzrə bakalavr programında tədris əsasən aşağıdakı kimi aparılır:

- Humanitar elmlərin əsasları, təhsilin tarixi və fəlsəfi əsasları, təhsil psixologiyasının əsasları, təlim metodları öyrənilir;
- Məktəbin ətraf mühitlə, məsələn, muzeylərlə, teatrlarla, xəstəxanalarla və.s əlaqələri öyrənilir;
- Praktiki məşğələlər, seminarlar və aktiv(dərsi apararmüəllim olaraq), passiv(dərsi müşahidə edən olaraq) pedaqoji təcrübə həyata keçirilir;
- Araşdırma və tədqiqat metodları öyrənilir;
- Humanitar, təbiət və incəsənət fənlərinin tədris metodikası öyrənilir;
- Anadilinin öyrədilməsinin təlim metodları öyrənilir;
- Uşaq psixologiyası və sinfi idarəetmə yolları öyrənilir.

Departamentin fəaliyyəti və tədqiqatları sadəcə ibtidai təhsil ilə məhdudlaşmır, burada həmçinin, *tədris planlarının təşkili və inkişafı, təhsil psixologiyası, biliyin qiymətləndirməsi* və bacarıqlar, *fəal təlim metodları, təhsilin idarə edilməsi* kimi sahələrdə də öz fəaliyyətini genişləndirir. Bu çərçivədə Təhsil Departamentinin təqdim etdiyi təhsil fakültəsindəki bütün dərslər izlənilir, həmin dərslərin müəllimlərinə məsləhətlər verilir. Departamentə bağlı dərslərin aralıq və final imtahan suallarına nəzarət edilir və standartlara uyğunluğu təmin edilir.

Departament Təhsil fakültəsində təhsil alan tələbələr üçün vaxtaşırı *sinfin idarə olunması* ilə bağlı sistemativ olaraq seminarlar keçirir. Bu seminarlar tələbələri gələcək iş həyatına hazırlamaq məqsədi daşıyır.

2017-ci il oktyabrın 5-də Xəzər Universiteti Təhsil departamenti “Bir səhnə olaraq sinif və bir aktyor olaraq müəllim” adlı seminar keçirdi. Seminarda müəllimlərin teatral bacarıqlar və səhnəciklər yolu ilə sinifdə edə biləcəyi dəyişikliklər müzakirə edildi və praktiki misallar verildi.

Araşdırma və Treyning Mərkəzləri

Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzi

Xəzər Universitetinin Lüğət və Ensiklopediya Mərkəzi (XULEM) 1996-cı ilin aprel ayında yaradılmışdır.

XULEM bir neçə sahədə, xüsusilə ingilis dilinin mövcud lüğətlərinin araşdırılması və dəyərləndirilməsi, yeni ikidilli, çoxdilli və ensiklopedik lüğətlərin, həmçinin müxtəlif sorğu kitablarının tərtib və nəşri ilə məşğuldur.

XULEM-də leksikoqrafiya sahəsində zəngin təcrübəyə malik olan alimlər və Xəzər Universitetinin müəllimləri çalışır.

XULEM son bir neçə ildir ki, 6 cilddən ibarət olan İngiliscə-Azərbaycanca iri həcmli lüğətin tərtibi ilə məşğuldur. “Xəzər İngiliscə-Azərbaycanca Böyük Lüğət” (XİABL) adlanan bu lüğətin 3 cildi artıq nəşr olunmuşdur, qalan 4-cü cild çapa hazır vəziyyətdədir. Hal-hazırda lüğətin 5-ci cildində S hərfinə aid olan hissə üzərində iş gedir.

Bu əsər məzmununa, keyfiyyətinə və həcminə görə az rast gəlinən lüğətlərdəndir. Bu lüğət tərcüməçilər, tələbələr, alimlər, dil müəllimləri, kütləvi və elmi kitabxanalar üçün, həmçinin İngilis dilindən öz elmi və əməli fəaliyyətində istifadə edən hər kəs üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Lüğətin diqqətəlayiq xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

- onun təxminən 250 000 söz, külli miqdarda ifadə və nümunə cümlələrdən ibarət böyük həcmi;

- onun insan həyatı və fəaliyyətinin demək olar ki, bütün sahələrini əhatə edən material zənginliyi;
- bütün ingilis sözlərinin bitkin semantik quruluşu;
- baş sözlərin mənalarının dəqiq tərcüməsi və onların işlədilməsinə dair izahat və cümlə nümunələri;
- onun mükəmməl poliqrafiyası və nəfis xarici görkəmi.

XİYABL-ın redaktorları ümid edirlər ki, bütün keyfiyyətlərinə görə bu lüğət ondan istifadə edənlərin tələbatını ödəyəcək və rəğbətini qazanacaqdır.

Hüquq Tədris Mərkəzi

Hüquq Tədris Mərkəzi 2013-cü ilin yanvar ayında Azərbaycan Hüquqşünasları Konfederasiyasının (AHK) dəstəyi ilə “Azərbaycan Hüquq Konsorsiumu” layihəsi çərçivəsində yaradılmışdır. AHK layihəsinin ümumi məqsədləri hüququn aliliyinin, vətəndaşların hüquqlarının və maraqlarının daha yaxşı müdafiəsinin təmin olunması üçün hüquqi maarifləndirmə və vətəndaş cəmiyyətinin təsirliliyinin artırılmasıdır. Layihənin xüsusi məqsədləri isə Azərbaycan hökumət dairələrinin vətəndaşların hüquqlarının qorunması sahəsində həyata keçirilən islahatların inkişafının aktiv şəkildə dəstəklənməsi və təşviq edilməsi, müştərilərə yardım göstərilməsi və qanunların tətbiqi sahəsində hüquqi peşəkarlığın səviyyəsinin artırılmasından ibarətdir.

Hazırda Azərbaycanda gənc hüquqşünasların hazırlanması əsasən akademik səviyyədə keçirilir. Belə ki, tələbələrin kifayət qədər praktiki vərdislərə yiyələnməməsi uğurlu karyeranın başlanmasına təsir edir. Bu məqsədlə Mərkəzdə gənc məzun və hüquqşünas tələbələr üçün intensiv təlimlərin keçirilməsi və müxtəlif mövzuda nəşriyyatların çap olunması nəzərdə tutulur. Kursların nüfuzunu və xidmətlərin yüksək keyfiyyətliliyini təmin etmək məqsədilə Tədris Mərkəzinə hüquq elmini tədris edən aparıcı mütəxəssislər və *praktik hüquqşünaslar* cəlb olunur. Bundan başqa, *gənc hüquqşünaslara* və hüquq tələbələrinə insan hüquqları üzrə biliklərin praktiki baxımdan təkmilləşdirilməsi, vəkillik bacarıqlarının

aşılması, *məhkəmə çəkişmələri və məhkəmə çıxışları zamanı peşəkar hüquqşünaslarla müşayiət olunmaları* nəzərdə tutulmuşdur. Mərkəzin məqsədi aşağıdakılardan ibarətdir:

- İnsan hüquq və azadlıqları sahəsində biliklərin və məlumatların artırılması, cəmiyyətdə konstitusionalizm dəyərlərinin təbliği;
- Gənc hüquqşünasların vəkillik üzrə imtahanlara hazırlanması;
- İnsan hüquqlarının müdafiəsi ilə məşğul olan təsisatların nümayəndələrinin və üzvlərinin insan hüquqlarının müdafiəsinin milli və beynəlxalq mexanizmlərində istifadə bacarığının artırılması üçün dövrü kursların təşkili;
- Gənc hüquqşünasların və Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən Universitetlərin hüquq fakültəsi tələbələri ilə hüquq sahəsində tanınmış milli və beynəlxalq ekspertlərlə görüşlərin təşkili.

İnternet Təhsil Mərkəzi, Xəzər Universiteti

İnternet Təhsil Mərkəzi, Xəzər Universitetində tələbə məlumat mərkəzi yaratmaq, universitetin rəsmi veb-saytına nəzarət etmək, veb layihələr reallaşdırmaq məqsədi ilə 1 Oktyabr 2010 tarixində Xəzər Universitetinin Direktor və Qəyyumlar şurasının sədri Hamlet İsaخانlının əmri ilə yaradılıb.

Qurum 2015-ci ildən *1000-dən artıq məlumat və informativ reklamların həm Azərbaycan, həm də ingilis dillərində veb sahifələrdə dərc olunmasına* nail olmuşdur.

İnternet İnstitutunun əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- Xəzər Universitetində Tələbə məlumat sistemi qurmaq;
- Xəzər Universitetində tələbələri müasir İnternet (Veb) texnologiyalarına həvəsləndirmək üçün mütəmadi olaraq seminarlar və debatlar təşkil etmək;
- Xəzər Universitetinin tələbələri ilə müxtəlif veb layihələr reallaşdırmaq;
- Müxtəlif yarışmalar, müsabiqələr təşkil etmək.

2017-ci ildə İnternet Təhsil Mərkəzi qurumlar və kafedralarla əlaqələri gücləndirmişdir, məlumatların ötürülməsi sürətləndirilmişdir.

Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzi

Xəzər Universiteti Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzi 1999-cü ildə *Nottingham Trent Universiteti* (Böyük Britaniya) və *Haarlem Universitetinin* (Hollandiya) birgə əməkdaşlığı ilə həyata keçirilən TEMPUS proqramının "*Xəzər Universitetində Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzinin inkişafı*" layihəsi çərçivəsində yaradılmışdır.

2008-ci ildə *TEMPUS proqramının "Azərbaycan universitetlərində təhsildə keyfiyyətin təminatı sistemlərinin yaradılması"* layihəsi çərçivəsində Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Dillər Universitetində Keyfiyyətin Təminatı mərkəzləri yaradılmaqla Xəzər Universitetində Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzinin fəaliyyəti genişləndi. Vinçester Universiteti (Böyük Britaniya), III Karlos Universiteti (İspaniya) və Varşava Universiteti (Polşa) ilə sıx əməkdaşlıq keyfiyyətin təminatında təlim, nəzarət və mütəxəssis dəstəyi ilə nəticələndi.

Digər ali təhsil müəssisələri və Xəzərin professor-müəllim heyəti arasında bu sahədə əməkdaşlıqlar və məsləhətləşmələr davam edir.

Keyfiyyətin Təminatı sisteminin yaradılmasının məqsədi, əsasən, aşağıdakılardır:

- Universitetin Avropa ali təhsil məkanının tələblərinə uyğunlaşdırılması;
- Tədrisin və tədqiqatın keyfiyyətinin vaxtaşırı yaxşılaşdırılması;
- Universitet daxilində keyfiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması və onun təkmilləşdirilməsi;
- Tələbəyönümlü təhsil və qiymətləndirmə sisteminin təmin edilməsi.

Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzi aşağıdakı istiqamətdə fəaliyyət göstərir:

- Universitetin əsasnamələri, müxtəlif daxili qaydaları və metodik göstərişlərin hazırlanması;
- Tədris proqramlarının və sillabuslarının yoxlanılması, təhlili və təsdiq edilməsi;
- Müəllimin peşə fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi;
- Aralıq və final imtahanların monitorinqi;

- İmtahan nəticələrinin təhlil edilməsi;
- Müxtəlif aspektlər üzrə tələbələr, müəllimlər və digər maraqlı tərəflər arasında mütəmadi olaraq sorğuların keçirilməsi;
- Akademik departamentlər və digər struktur bölmələrin daxili reytinginin müyyən edilməsi.

Şəffaflığın artırılması məqsədilə təhsil və elmi fəaliyyətlə bağlı hər bir məlumat (o cümlədən, tədris proqramları, sillabuslar, professor-müəllim və digər məlumatlar) universitetin veb-səhifəsində öz əksini tapır və daim yenilənir.

2016-cı ildə mərkəz Xəzər Universitetinin akademik departamentlərinin elmi fəaliyyəti üzrə *8 göstərici əsasında reytingini müəyyənləşdirdi və nəticələri ilə əlaqədar görüş keçirdi*. Mərkəz bu nəticələri təhsilin və tədqiqatın keyfiyyətinin daha da yüksəldilməsi istiqamətinə yönəldə bilmişdir.

Keyfiyyətin Təminatı Mərkəzi il ərzində iki dəfə kafedraların reytingi üzrə təqdimat edir. Yüksək nəticəli departamentlərə həvəsləndirici mükafatlar təqdim olunur.

Mərkəz tələbələr arasında müəllimlər və dərslərlə bağlı sisteməlik sorğular keçirir. Son dövrlərdə imtahanlara nəzarət daha da gücləndirilmişdir və keyfiyyətin yüksəldilməsi üçün sistemli iş gedir.

Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi

Xəzər Universiteti Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi 27 aprel 2000-ci ildə yaradılmışdır. Mərkəzin əsas məqsədi akademik, bədii, fəlsəfi və texniki əsərləri müxtəlif müasir dillərdən Azərbaycan dilinə çevirməkdir. Azərbaycan mədəniyyətinin bir çox qiymətli nümunələrinin də başqa dillərə tərcüməsi nəzərdə tutulur. Mərkəz tərcümənin tədqiqi və tədrisi işlərinə də cəlb olunur.

Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi peşəkar tərcüməçilərlə yanaşı gənc tərcüməçiləri də mərkəzin işlərinə cəlb edir, tərcümənin müxtəlif sahələrinə dair nəzəri-praktik konfranslar keçirir. Mərkəz həmçinin *Dilçilik, Ədəbi tərcümə,*

Tərcümə və poeziya, Tərcümə nəzəriyyəsi və vasitələri və sairə kimi mövzularda müzakirələr aparır.

Bu yaxınlarda Xəzər Universiteti Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi Xəzər Universitetinin Nəşriyyatı ilə birlikdə ABŞ dövlətinin qismən maliyyələşdirdiyi *tərcümə layihəsini* həyata keçirdi. Bu layihəyə tarixə, jurnalistikaya, və Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə aid kitabların ingilis dilindən Azərbaycan dilinə tərcüməsi daxil idi.

2017-ci ildə Tərcümə Araşdırmaları Mərkəzi Universitetin digər akademik və araşdırma mərkəzləri ilə yaxından əməkdaşlıq etmişdir.

Avrasiya Mədən Sənayesi Bilik mərkəzi

Xəzər Universiteti Avrasiya Hub - hasilat sənayesində bilik və bacarıqların artırmağa xidmət edən təlim - tədqiqat mərkəzidir.

Neft və qaz, dağ-mədən sənayesi, büdcə, fondlar, və gəlirlərinin idarə edilməsi ilə bağlı təlim və tədqiqatlar bu mərkəzdə aparılır. Mərkəzin əsas istiqaməti gəlirlərin idarə edilməsi istiqamətdə tədqiqata yönəlmişdir.

2017-ci il iyununda Avrasiya Bilik Mərkəzi (ABM), Xəzər Universiteti və ABŞ-ın Nyu - York şəhərində yerləşən Təbii Resursların İdarə Edilməsi İnstitutunun (TRIEI) təşkilatçılığı ilə “Təbii resursların idarə edilməsi” mövzusunda təlim keçirmişdir. Təlimdə Azərbaycan, Ukrayna, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Tacikistan və Monqolustandan mütəxəssislər iştirak etmişlər.

2017-ci il noyabrında Avrasiya Bilik Mərkəzi fəaliyyətində ilk dəfə olaraq pilot qaydada “Təbii resursla zəngin ölkələrdə gəlirlərin idarə edilməsi” mövzusunda çoxmərhləli kursun açılışını etmişdir. Kursda 6 ölkədən (Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Ukrayna, Monqolustan və Azərbaycan) 22 dinləyici iştirak etmişdir.

Təhsil siyasəti institutu

Təhsil Siyasəti İnstitutu tədrisin təkmilləşdirilməsi, təhsildə idarəetmə metodlarının inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə tədqiqatlar aparır və treyninqlərin təşkili ilə məşğul olur. Təhsil siyasəti institutunun tədqiqat sahələri aşağıdakılardır:

- Kurikulum və təlimat:
- Kurikulum nəzəriyyəsi
- Təlim nəzəriyyəsi
- Kurikulumların təşkili
- Təlimatların tərtibi (ibtidai, orta və ali təhsil səviyyələrində)
- Təhsilin ümumi əsasları

Təhsilin idarə olunması sahəsində:

- Təhsil İdarə olunmasının əsasları
- Təhsildə idarəçilik (məktəb, kolleclərin peşəkar səviyyədə təşkili, idarə edilməsi və inkişaf etdirilməsi, təhsil müəssisələrində rəhbərlik və idarəetmə)
- Azərbaycanda təhsil siyasəti və planlaşdırma (Təhsil Qanunu da daxil olmaqla)
- Təhsilin iqtisadiyyatı və maliyyələşdirilməsi
- Ali təhsilin təşkili və idarə edilməsi
- Tədrisin və kadrların müşahidəsi və qiymətləndirilməsi

Müqayisəli və Beynəlxalq Təhsil:

- Müqayisəli Təhsilin tarixi inkişafı
- Müqayisəli Təhsildə tədqiqat metodları
- Təhsil sistemləri; ibtidai, orta və ali təhsil modelləri

Təhsilin tarixi və fəlsəfəsi:

- Təhsilin fəlsəfi əsasları
- Təhsilin Sosiologiyası
- Təhsilin tarixi
- Ali təhsilin tarixi
- ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, Rusiya, Yaponiyada təhsil
- İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə təhsil (Çin, Hindistan, Türkiyə, Azərbaycan)

Təhsil psixologiyası:

- Təhsilin psixoloji əsasları
- Sosial Psixologiyanın (və İnsan İnkişafı) prinsipləri
- Təlim və motivasiya
- Fizikometrika
- Kəmiyyət metodları (Eksperimental dizayn, statistik nəticə, korrelyasiya, repressiya, Faktor təhlili, dəyişkən metodlar, keyfiyyət faktı)
- Tədqiqat metodologiyası (Kompüter metodları, statistik modellər)

Fənnə giriş və Sosial Qrup Təhsilinin prinsipləri

- Xarici dil
- Elm
- Sağlamlıq və həyat haqqında elm
- Xüsusi təhsil
- Tək fənnin tədrisi
- Bir neçə fənnin tədrisi
- Dini təhsil
- Milli azlıqların təhsili

Elm və sənət məclisi

Elm və Sənət Məclisi – Xəzər Universitetində alim və ziyalıların elm, mədəniyyət və incəsənətin mühüm məsələləri haqqında mütəmadi olaraq keçirilən konfrans və ya seminarlar, onların müzakirə olunduğu məclisdir. Elm və Sənət Məclisi 2006-cı ildə Professor Hamlet İ saxanlı tərəfindən təsis edilmişdir. Bu məclis son illərdə Azərbaycanda elm və sənət adamlarının, ziyalıların məmnuniyyətlə gəldikləri bir yerdir. Adətən ayda bir və ya iki dəfə keçirilən "Elm və Sənət Məclisi"nin materialları nəfis şəkildə çap olunur.

Elm və Sənət Məclisinin ilk toplantısı 2006-cı il oktyabrın 10-da keçirilib. İndiyə qədər Azərbaycandan olan tanınmış alimlərlə yanaşı, dünyanın bir sıra ölkələrindən, o cümlədən, ABŞ, Türkiyə, İngiltərə, Şotlandiya, İtaliya, Rusiya, Misir, Hollandiya, İran, Gürcüstan və s. ölkələrdən dəvət olunmuş, öz sahələrində böyük söz və nüfuz sahibi olan alimlər Elm və Sənət Məclisində müxtəlif mövzularda maraqlı mühazirələr oxumuşlar. Bütövlükdə Elm və Sənət məclisinin

yarandığı gündən hal-hazırkı dövrə qədər 66 görüşü olmuşdur. Hazırda məclisin materiallarından ibarət 2 toplu kitab şəklində çap olunmuş, digəriləri çap olunma ərəfəsindədir.

3. ALI TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNİN ELMİ TƏDQIQAT VƏ İNNOVASIYA FƏALİYYƏTİ

3.1. Elmi-tədqiqat işlərinin planlaşdırılması və yerinə yetirilməsi

Ali məktəblər tələbələrə keyfiyyətli tədris təklif etməkdən əlavə müxtəlif istiqamətlərdə layihələr və elmi tədqiqatlarda iştirak edir. Xəzər Universiteti yarandığı gündən istər ölkə daxilində, istərsə də *beynəlxalq səviyyəli layihə* və tədqiqatlarda fəal iştirak etməyə çalışır. Universitetin öz büdcəsi hesabına formalaşdırılmış müxtəlif elmi *tədqiqat laboratoriyaları, mərkəzləri və institutları* var. Universitetdə elmi-tədqiqat işləri departament və tədqiqatçıların təşəbbüsü əsasında planlaşdırılır. Cari ildə doktoranturaya qəbul 100% yerinə yetirilmişdir. Doktorantura mövzularının aktuallığı səmərəlilik kəsb edir. Doktorant mövzularının seçimi zamanı interdisiplinar mövzulara daha böyük əhəmiyyət verilir. Departamentlərin laboratoriyalarının elmi-texniki bazası möhkəmləndirilib. Xaricdən tələbə və tədqiqatçıların cəlb edilməsi gücləndirilmişdir. Həmçinin, xarici universitetlərdən elmi rəhbərlərin təyini praktikası gücləndirilir. Böyük Britaniyanın Middlesex Universitetində Erasmus+ layihəsi çərçivəsində mübadilə davam edir. 2017-ci ildə universitetin Təhsilin təşkili və planlaşdırılması üzrə dissertantı Raziyə İsayeva bu mübadilə proqramı vasitəsilə Middlesex universitetində təcrübə keçməkdədir.

2017-ci il üçün universitet əməkdaşlarının məqalələrinin nüfuzlu jurnallarda çap olunma faizi artmışdır. Ölkə daxilində çap olunan tədqiqat materiallarının sayı təqribən 5 dəfə artmışdır.

3.2 Elmi tədqiqat işlərinin mühüm nəticələri (sahələr üzrə)

Elektronika və telekommunikasiya departamenti tərəfindən tələbələrle birgə həyata keçirilən layihə əsasında işıqdiodlu işıqlanma sistemlərinin və mini avtomobilin alternativ enerji mənbələri əsasında qidalandırılması proqramı əsasında *“Solar enerji ilə işləyən mini-maşın”*ı düzəldilmiş və nümayiş etdirilmişdir.

Hesabat dövründə *“İmpakt faktorlu”* jurnallarda çap olunma 3 dəfə artmışdır. Xəzər Universiteti adambaşına düşən məqalə sayına görə Azərbaycanda ən öndə gedən ali məktəblərdən biridir. Lakin bununla belə bu da son deyildir və universitet demək olar ki bütün departamentlər üzrə bu sahədə mühüm elmi tədqiqat işləri aparılırlar.

Universitetin yalnız 18 kafedrası üzrə 44 problem və ya 46 mövzu üzrə elmi tədqiqatlar aparılmışdır.

Universitetin doktoranturasında cari ildə 2 fəlsəfə doktorluğu üzrə dissertasiya müdafiə olunmuş və daha 5 dissertasiya da müdafiəyə hazırlanır.

2016-cı ildə *“Hüceyrə patologiyası tədqiqat mərkəzi”*nin laboratoriyası öz fəaliyyətinə başlamışdır və bu laboratoriya dünyanın inkişaf etmiş bir neçə universiteti ilə qarşılıqlı elmi-tədqiqat işlərinin aparılması üçün razılığa gəlmişdir.

3.3 Elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin tədris prosesində və istehsalatda tətbiqi. Elmi tədqiqat işlərinin səmərəliliyi

2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin İnkişaf Fondundan kompleks elmi tədqiqatlar layihəsi üzrə alınmış qrant çərçivəsində “Neft kollektor süxurlarının islanma qabiliyyətinin dəyişməsinin nəzəri və eksperimental tədqiqi” və onun *karbohidrogen hasilatına mümkün təsirinə həsr edilmiş elmi tədqiqat layihəsi* çərçivəsində geniş spektrli tədqiqatların aparılması və onların nəticələrinin bilavasitə *neft yataqlarında tətbiqi* məsələsi planlaşdırılır. Bu layihə iki il müddətində həyata keçiriləcək. Layihədə Xəzər Universitetindən

başqa AMEA-nın Neft və Qaz İnstitutu, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Bakı Ali Neft Məktəbi və Azərbaycan Neft Mühəndisləri İctimai Birliyinin alim və mütəxəssisləri ilə müştərək tədqiqatlar aparılacaq.

Bundan başqa hazırda Neft mühəndisliyi departamenti və onun nəzdində olan “EİLİNK” Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi hal hazırda sənaye şirkətlərinin sifarişləri əsasında bir sıra tədqiqat layihələri yerinə yetirir və onların nəticələri 2017-ci ilin sonunda bilavasitə istehsalata tətbiq olunacaq.

Hal hazırda Xəzər universitetinin *Hüceyrə Patologiyası Tədqiqat Mərkəzinin (HPTM) laboratoriyasında oksidativ stress biomarkerlərini bioloji mayelərdə təyin etmək* üçün yeni metodlar işlənilib hazırlanır. Bu metodların kilink diaqnostikada tətbiqinin xəstələrdə iltihabın və ya xəstəliyin ilkin mərhələsinin müəyyən edilməsində mühüm əhəmiyyəti vardır. Fransanın Montpellier Universitetinin Odontologiya fakültəsinin Biologiya, Səhiyyə və Nanotexnologiya tədqiqat laboratoriyasında ekstrakt edilən bitki mənşəli maddələrin iltihaba qarşı təsirini öyrənmək üçün HPTM-də in vitro tədqiqatların aparılmaqda davam edir. Bundan əlavə, hazırlanmış kislər *Azərbaycanda istehsal olunan və “Nərgiz” klinikasında müalicədə istifadə edilən bitki mənşəli homopoeetik maddələrin oksidativ stressə təsiri haqda tədqiqatda* bu metodlardan istifadə olunacaqdır. Aparılan tədqiqatların hər bir mərhələsində Bioloji elmlər departamentinin tələbələri fəal iştirak edirlər.

3.4 Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat işləri

2016-cı ildən Xəzər Universitetinin Neft mühəndisliyi departamentinin əməkdaşları Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu tərəfindən elan edilmiş (EIF-KETPL-2015-1(25)) “Kompleks Elmi-Tədqiqat Proqramları üzrə layihələr” Qrant proqramı müsabiqəsinin qalibi olmuşlar. Qrant “İslanma qabiliyyətinin dəyişməsinin nəzəri və eksperimental tədqiqi və onun karbohidrogen hasilatına mümkün təsiri” mövzusunda həsr edilmişdir və 24 ay müddətində yetiriləcəyi planlaşdırılmışdır və hal- hazırda qədər bu işlər davam edir.

3.5 Təsərrüfat müqaviləli elmi-tədqiqat işləri

3.6. Qrantlar əsasında yerinə yetirilən elmi-tədqiqat işləri

Xəzər Universiteti Azərbaycan Respublikasının özünün qabaqcıl tədris sistemi və tədqiqat işləri, təhsil siyasətinə görə fərqlənən aparıcı təhsil müəssisələrindəndir. Xəzər Universitetinin beynəlxalq əməkdaşlığı uzun ənənəyə malikdir. Xəzər Universiteti beynəlxalq layihə və proqramlarda fəal iştirak edir, dünyanın qabaqcıl universitetləri ilə müəllim və tələbə mübadiləsi apararaq Avropa təhsil məkanına inteqrasiya edir.

Xəzər Universiteti grantlar vasitəsilə əlavə maliyyə vəsaitləri cəlb etməklə, təhsildə texnologiyaların və innovasiyaların tətbiqi vasitəsilə tədrisin keyfiyyətini artırmağa çalışır.

2010-2011-ci illərdə Azərbaycanda xırda dağ çaylarının ekoloji həssaslığının ölçülməsinə dair Alman Akademik Mübadilə Xidməti, DAAD tərəfindən maliyyələşdirilən layihə çərçivəsində aparılan tədqiqatlarda *ekoloji həssaslığın dəyərləndirilməsi sxemini* işlənib hazırlanmış və Azərbaycan ərazisində mövcud olan axınlara tətbiq edilmişdir. Bu sxem suyun çəkilməsinin birgə təsiri, çirklənmə, iqlim dəyişkənliyi və torpağın istifadəsi kimi amilləri nəzərə alır. Bu amillər ətraf mühitə təsirinin qiymətləndirilməsində nə dərəcədə əhəmiyyətli olmalarına görə seçilmişdir. Onların *ekoloji həssaslığın qiymətləndirilməsində təsiri* regional fərqlər əsasında dəyişir.

Hal hazırda ətraf mühitin qorunması istiqamətində həyata keçirilən *“Daşqınların proqnozlaşdırılmasında cari institusional mexanizmlər”*, *“Azərbaycanda Su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsinin həyata keçirilməsi”*, *“Azərbaycanda daşqınların proqnozlaşdırılmasında cari institusional mexanizmlər”*, adlı tədqiqat işləri BMT-nin İnkişaf Proqramı tərəfindən və *“Toksik məntəqələrin müəyyən edilməsi proqramı”* Black Smith İnstitute təşkilatı tərəfindən dəstəklənir.

Hal-hazırda Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin İnkişaf Fondundan kompleks elmi tədqiqatlar layihəsi üzrə alınmış qrant çərçivəsində *“Neft kollektor süxurlarının islanma qabiliyyətinin dəyişməsinin nəzəri və eksperimental tədqiqi və onun karbohidrogen hasilatına mümkün təsiri”* adlı elmi tədqiqat layihəsi çərçivəsində geniş tədqiqatların aparılması və onların nəticələrinin bilavasitə neft yataqlarında tətbiqi məsələsi planlaşdırılır. Layihə Xəzər Universitetinin Neft Mühəndisliyi departamenti tərəfindən həyata keçirilir.

3.7. Elmi tədqiqat işlərinin maliyyələşdirilməsi. Maliyyə vəsaitlərinin xərclənməsi

3.8. Elmi-tədqiqat işlərinin informasiya təminatı. Elmi jurnalların nəşri

Xəzər Universitetində elmi məqalələrin yer aldığı elmi tədqiqat jurnalları Dərc olunur. Elmi tədqiqat jurnalları siyahısına aiddir:

“Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər jurnalı” ("Khazar Journal of Humanities and Social Sciences ") 2015-ci ildə Tomson Röyters tərəfindən qeydə alınmışdır.

"Azərbaycan Arxeologiyası Jurnalı" ("Journal of Azerbaijani Archeology")

"Xəzər Elm və Texnologiya jurnalı" ("Khazar Journal of Science and Technology")

Həmçinin Universitetdə elmi və bədii məqalələrlə yanaşı, universitet həyatı barədə xəbər və yenilikləri əks etdirən **"Xəzər Xəbər"** jurnalı ("Khazar View") fəaliyyət göstərir. Jurnal üç dildə – Azərbaycan, ingilis və rus dillərində nəşr olunur. 1995-ci ildə yaradılmış əvvəllər qəzet kimi fəaliyyət göstərən Xəzər Xəbər, 2010-cu ildən hal-hazırda qədər fəaliyyətini yeni formatda – ayda bir dəfə dərc edilən 80 səhifəli elmi-kütləvi və bədii jurnal kimi davam etdirir.

“Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər jurnalı” Humanitar və Sosial Elmlər üzrə tədqiqatların nəticələrini özündə əks etdirən, ildə 4 dəfə dərc olunan

beynəlxalq elmi jurnaldır. (Çap versiyası ISSN: 2223-2613 Elektron versiya E-ISSN: 2223-2621)

Xəzər "Humanitar və Sosial Elmlər Jurnalı", humanitar, sosial, ictimai siyasi sahələr üzrə nəzəri və tətbiqi, ciddi elmi axtarırları, orijinallıq və aktuallığını saxlayan mövzular üzrə elmi məqalələri dərc edir. Eyni zamanda jurnal konfrans, simpozium kimi tədbirlər və kitab şərhələrinə də yer verir. Əsas məqsəd elmdə baş verən yenilikləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq, yerli və xarici alimlər arasında elmi ünsiyyət qurmaqdır. "Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər Jurnalı" **Web of Science-Thompson Reuters, Scirus (Elsevier), Dura Space, DOAJ, Infoseek, Index Copernicus, Genamics**, Crossref, EBSCO (host), Arastirmax və s. kimi nüfuzlu elmi bazalar tərəfindən indeksləşdirilir və beynəlxalq elmi ictimaiyyətə təqdim olunur. Bu jurnal Azərbaycanda humanitar və sosial elmlər üzrə Thompson Reuters bazasına daxil edilmiş ilk və tək jurnaldır.

Təsisçisi və baş redaktoru Xəzər Universitetinin təsisçisi-qurucusu, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor **Hamlet İsaخانlıdır**. Redaksiya heyətinə müvafiq sahələr üzrə görkəmli Azərbaycanlı və xarici tədqiqatçılar, alimlər və elm xadimləri daxildir. "Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər Jurnalı" "məzmununa görə elmi-tədqiqat nəşri kimi fəaliyyət göstərir. Jurnal əsasən **ingilis dilində** elmi məqalələr dərc edir.

Bu məcmuə Xəzər Universiteti Nəşriyyatının məhsuludur və Xəzər Universitetinin mətbəəsində çap olunur. Jurnal abunə və pərakəndə satış vasitəsilə də yayılır. "Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər jurnalı" "Yeni elm şəbəkəsi (Web of Science) jurnalı" nominasiyası üzrə "**Thomson Reuters**" şirkəti və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu tərəfindən mükafata layiq görülmüşdür.

Digər jurnal "Azərbaycan Arxeologiyası Jurnalı"nda Azərbaycan və dünya arxeologiyasına dair nəzəri, elmi-tədqiqat məqalələr dərc olunur. Jurnal arxeologiya elminin əsasları, metodologiyası, elmin yeni nailiyyətləri və problemlərinə geniş yer ayırır. Jurnalda məqalələr Azərbaycan, Rus, Türk, Alman

və İngilis dillərində dərc olunur. “Azərbaycan Arxeologiyası” jurnalının təsisçisi Xəzər Universitetinin Təsisçisi və Direktorlar və Qəyyumlar şurasının sədri, prof. Hamlet İ saxanlıdır. Jurnalın redaktoru tarix elmləri doktoru, prof. Qüdrət İsmayılzadədir.

2017-ci ildə “Khazar Journal of Science and Technology” elmi jurnalının (“Xəzər Elm və Texnologiya Jurnalı”) ilk sayı (Vol 1, N1, 2017) çapdan çıxmışdır. “Xəzər Elm və Texnologiya jurnalı” riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya, yer elmləri, informatika, tibb və mühəndislik kimi sahələrə dair tədqiqat işlərinin nəşri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Jurnalın təsisçisi və baş redaktoru prof. Hamlet İ saxanlıdır.

“Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər jurnalı”(“Khazar Journal of Humanities and Social Sciences ") AAK-ın tövsiyə olunan nəşrləri siyahısına daxil edilmişdir.

Nəşr olunmuş elmi işlər və keçirilmiş elmi tədbirlər

2017-ci ildə Xəzər Universiteti əməkdaşlarının çap olunmuş elmi nəşrlərinin sayı təqribən 156-ya çatır. Onlardan 142-si (77 yerli, 65 xarici jurnallardan olmaqla) məqalə, 7 dərs vəsaiti, 1 dərslikdir. Çap olunmuş məqalələrin 13-ü impakt faktorlu jurnallara aiddir. (siyahı əlavə olunmuşdur.)

Məqalələrlə yanaşı universitetin tədqiqatçıları tərəfindən 2017-ci ildə kitablar və dərs vəsaitləri nəşr edilmişdir. 2017-ci ilin yanvarında Xəzər Universitetinin Mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin müəllimi Dr. Jestin Mandumpalın “*Su ilə səyahət: yer üzündə ən qeyri-adi mayenin elmi tədqiqi*” adlı kitabı Dubayda “Bentham Science” nəşriyyatı tərəfindən çap olunmuşdur. 2017-ci ildə Tarix və arxeologiya departamentində 2 kitab - tədqiqatçılar Xaqani İsmayılın “*Ermənilərin müsəlmanlara, xristianlara və yəhudilərə qarşı soyqırımı*”, Nuridə Atəşinin “*История археологии Кавказа. Археологические и теоретические исследования*” adlı, Ziyad Əmrahovun “*Osmanlı imperiyasında “Erməni məsələsi” problemi*” (monoqrafiya) adlı kitabları işıq üzü görmüşdür. Departamentdə həmçinin Ziyad Əmrahov tərəfindən yazılmış İngiliscə dərslik

“The sources of the Azerbaijan History” çapdan çıxmışdır. Universitetin Coğrafiya departamentində də 2017-ci il üçün kafedra müdiri c.ü.f.d. Rövşən Abbasov tərəfindən 2 kitab – *“Fəlakət riskinin azaldılması təhsil sistemində”* (dərs vəsaiti) və *“Uşaqlar və fəlakət riski menecmenti: Azərbaycanın Qəbələ rayonu nümunəsində”* adlı kitabları çap olunmuşdur. Dilçilik sahəsi üzrə Təhsil fakültəsi dekanı f.ü.f.d. Elza Səmədova tərəfindən *“Türkologiyaya giriş”* adlı dərs vəsaiti, Dillər və Mədəniyyətlər departamentinin müdiri f.ü.f.d. Zivər Hüseynli Baylan tərəfindən *“Əski Azərbaycan yazısı”* adlı dərs vəsaiti çap olunmuşdur. Fəlsəfə sahəsi üzrə f.ü.f.d. Eldar Şahgəldiyevin *“Qloballaşma və fəlsəfə”*, *“İnnovasiyalar və onların tətbiqinin sosial-fəlsəfi məsələləri”* adlı dərs vəsaitləri və Məhəmməd Əkbərovun *“Platon fəlsəfəsində qanun ideyası”* adlı monoqrafiyası çap olunmuşdur.

2017-ci ildə universitetdə keçirilmiş elmi seminar və konfransların da sayı artmışdır. Cari ildə universitetdə müxtəlif elmi tədbirlərlə yanaşı 6 böyük konfrans (5 beynəlxalq, bir respublika səviyyəli) konfrans keçirilmişdir.

2017-ci il noyabrında Xəzər Universitetinə dəvət edilmiş həmyerlimiz Fransanın Besancon Universiteti xəstəxanasının tədqiqatçısı Dr. Kamal Əsgərov *“Xərçəngə qarşı müasir müalicə metodları”* adlı təqdimat etmişdir.

2017-ci il oktyabrın 28-də Xəzər Universitetində Gürcüstanın İlia Universitetinin Semiotika Araşdırmaları Mərkəzi və Xəzər Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə Semiotika üzrə 8-ci Beynəlxalq Konfrans keçirildi. Konfransda Azərbaycanın Xarici Dillər Universiteti, İqtisadiyyat Universiteti və Xəzər Universitetini təmsil edən 15 iştirakçı semiotikanın müxtəlif sahələrini əhatə edən maraqlı mövzularda çıxışlar etmişlər.

2017-ci il sentyabrında Xəzər Universitetində genomun oxunması üçün Amerikanın nəhəng “Illumina” avadanlıq tədarükçüsü Alliance Global qrupu ilə birgə (Illumina Inc./Alliance Global) biologiya ixtisası tələbələrinə, gənc tədqiqatçılara və həkimlərə *“Introduction to ILLUMINA Next Generation Sequencing”* adlı elmi seminar-konfrans keçirilmişdir.

Cari ildə mütəmadi olaraq Xəzər Universitetində elmi tədqiqat məsələlərinə həsr olunmuş seminar və vorkşoplar keçirilmişdir.

2017-ci il aprelin 20-dən 21-dək Xəzər Universiteti və Azərbaycan Müqayisəli Ədəbiyyat Assosiasiyasının birgə təşkilatçılığı ilə universitetin “Neftçilər” korpusunda “Müqayisəli ədəbiyyat və mədəniyyət: təkrarlanan mədəniyyətlərdə prototiplər və genomlar” adlı elmi-praktik konfrans keçirilmişdir. Konfransda Finlandiyadan, Türkiyədən, Rusiyadan alimlər iştirak etmişlər.

2017-ci il aprelin 14-də Xəzər Universiteti İnkişaf Mərkəzinin və Estoniyanın OÜ Lingatore təşkilatının birgə əməkdaşlığı ilə məşhur “English Language Portfolio” proqramı əsasında “Xarici dil dərslərində interaktiv təlim metodları” adlı iki günlük seminar keçirilmişdir. Seminar ali və orta məktəblərdə dərs deyən ingilis dili müəllimləri və xarici dil dərslərinin tədrisi ilə maraqlanan digər şəxslər üçün təşkil olunmuşdur. Seminarda praktik nümunələr və rollu oyunlar əsasında müəllimlərə konkret, praktik fəal tədris metodlarının tətbiqi yolları, müxtəlif mövzulara və həmçinin, yaş həddinə uyğunlaşdırılmış fəal tədris metodları və digər metodlar öyrədilmişdir.

2017-cı il aprelin 22-si və 23-də Xəzər Universitetinin “Neftçilər” korpusunda universitetin Psixologiya departamentinin və Psixoloji Xidmət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə ənənəvi Azərbaycan IV Beynəlxalq Psixologiya Konfransı keçirilmişdir. Konfransda respublikanın müxtəlif bölgələrindən olan mütəxəssislərlə yanaşı, sahəyə maraq göstərən şəxslər də iştirak etmişlər.

3.10. Elmi-tədqiqat işlərinin metroloji təminatı və standartlaşdırılması

Xəzər Universiteti qarşıdan gələn iş planında “AzPatent”, “Müəllif Hüquqlarının Qorunması üzrə Publik Şəxs” və digər əlaqədar təşkilatlarla əlaqələrin qurulması istiqamətində daha səmərəli iş aparmasını planlaşdırır.

3.11. İnnovasiya, ixtiraçılıq və patent – lisenziya fəaliyyəti

3.12. Elmi konfransların planlaşdırılması və keçirilməsi

Universitetdə keçirilən “Elm və Sənət məclisi” dünyanın hər tərəfindən dəvət olunan görkəmli alimlərin birgə konfranslarından ibarətdir. Bu da əslində, ümumilikdə Bakı elmi konfrans mərkəzi sayılır (iştirakçılar çoxsaylı elm və təhsil ocaqlarından gəlirlər).

Xəzər Universiteti xaricdə nəşr edilən məqalələrin sayının artırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Universitet əməkdaşlarının elmi məqalələri universitet daxilində fəaliyyət göstərən “Xəzər Humanitar və Sosial Elmlər” (2015-ci ildə Tomson Røytersin indeksinə daxil edilmişdir), Azərbaycan arxeologiyası”, “Xəzər Elm və Texnologiya” jurnalları və digər respublikadaxili jurnallardan başqa Amerika və Avropada nəşr olunan yüksək reytingli elmi jurnallarda da dərc olunur. Son üç ildə, o cümlədən 2016-cı ildə, Xəzər əməkdaşlarının məqalələri Journal Boundary value Problems, Pilot tests results, Journal on Future Engineering and Technology, East European Politics, European Journal of Operational Research, Φιλοσοφία: International Journal of Philosophy və sair kimi impakt faktorlu jurnallarda çap olunmuşdur.

Universitetdə elmi konfranslar və beynəlxalq toplantıların keçirilməsi üçün Bəşir Səfəroğlu 122 kampusunda yerləşən 285 yerlik "Dünya konsert salonu", Neftçilər kampusunda 190 yerlik “Mərmər” zal və konfrans salonu, universitetin Binəqədi kampusunda yerləşən təqribən 300 nəfərlik konfrans/konsert salonu mövcuddur. Bundan başqa universitetdə videokonfransların keçirilməsi üçün lazımı avadanlıqla təchiz olunmuş 50 nəfərlik konfrans zalı da istifadədədir. Universitetdə vaxtaşırı qonaq olan xarici universitetlərin nümayəndələri, professorlar məruzə və mühazirələrlə Xəzər universiteti tələbələri və işçi heyəti qarşısında çıxışlar edir. Həmçinin Xəzər Universiteti beynəlxalq konfrans və toplantılara təşkilatçılıq edir.

Cari ildə universitetdə müxtəlif elmi tədbirlərlə yanaşı 6 böyük konfrans (5 beynəlxalq, bir respublika səviyyəli) keçirilmişdir.

3.13. Tələbələrin elmi-tədqiqat işinin təşkili

Universitetdə tələbələrin elmi-tədqiqatla məşğul olması üçün hər cür maddi-texniki baza var. Xəzər universitetinin Neftçilər kampusunda *nəşriyyat, mətbəə, surətçixarma mərkəzi, elmi və tədris laboratoriyaları, akademik departamentlər, elmi institut və mərkəzlər* fəaliyyət göstərir, elmi və ədəbi-publisistik jurnallar nəşr olunur. Universitetdə müasir standartlara uyğun ləvazimatlarla təchiz olunmuş *ixtisaslaşmış tədqiqat və tədris laboratoriyaları* fəaliyyət göstərir. İxtisaslaşmış laboratoriyalar müxtəlif sahələrdə tədris və tədqiqatların aparılmasına xidmət edir.

Xəzər Universiteti Kompüter elmləri departamentinin tələbələrin elmi tədqiqat işlərində istifadə etdikləri, müasir vasitələrlə təchiz olunmuş kompüter laboratoriyaları var. Universitetdə *7 kompüter mərkəzi* mövcuddur və bu mərkəzlərdə *ümumilikdə 317 ən müasir kompüter* var. Həmçinin tələbələr Elektronika və Telekommunikasiya və Neft mühəndisliyi departamentlərinin müasir təchizatlı laboratoriyalarından istifadə etmək imkanına malikdir.

Universitetin tədris binasının bütövlükdə 5-ci və 6-cı mərtəbəsini əhatə edən, ümumi sahəsi 1000 kv.m.-dən çox olan kitabxana-informasiya mərkəzi tələbələrə xidmət edir.

Xəzər Universitetinin 2011-ci ildə yaradılmış Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi tələbələrə tədqiqat aparmalarında istiqamət verir. Burda tələbələrin müdafiədən əvvəl dissertasiyalarının plagiat yoxlanılması təşkil olunur. Eyni zamanda müəyyən olunmuş saatlarda *tələbələrə elmi iş və məqalələr yazılması ilə bağlı məsləhətlər* verilir.

Magistr tələbələr universitetə qəbul olduqları ilk tədris ilindən başlayaraq öz dissertasiya mövzusunu müəyyənləşdirir və onlara elmi rəhbər/lər təyin edilir. Bu, gələcəkdə elmi-tədqiqat işini daha da təkmil yerinə yetirilməsinə və onu praktik istiqamətlərinin müəyyən olunmasına yardım edir. Məzmunca sadə görünsə belə, bu tələbələrin elmi tədqiqata oran marağını daha da artırmışdır.

Qeyd olunduğu kimi, elmi *tədqiqat işlərinin keyfiyyət mexanizminin yaxşılaşdırılması məqsədilə tələbələr erkən elmi işlərə cəlb olunurlar*. Bu vaxt,

Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər Bölməsi elmi-tədqiqat işlərinin orijinal olmasına xüsusi diqqət yetirir, köçürmələrin aradan qaldırılması məqsədilə bütün tip işlərin, məqalələrin, tezis və konfrans materiallarının, eləcə də xarici dillərdə olan elmi məqalə və referatların plagiat yoxlanılması həyata keçirir, *plagiat işlərə qarşı universitet daxilində “sıfır dözümlülük” (zero tolerance) nümayiş etdirilir.*

Əldə etdikləri bilikləri istehsalata tətbiq etmək üçün tələbələr universitetin texnopark/innovasiya mərkəzinin işinə cəlb olunmaqdadırlar. (Universitet “Start-up” layihələrə 2013-cü ildən başlamışdır). Bu məqsədlə tələbələrin universitetin *film-animasiya innovasiya mərkəzində təcrübə keçmələri planlaşdırılır.* Tikinti mühəndisliyi ixtisası üzrə tələbələr tikinti materiallarının sıxlığının ölçülməsi işinə cəlb olunur, eləcə də elektron avadanlıqlar, sadə pilləli robot texnikası ilə tanış olmaq imknları əldə edirlər. Universitetin *elektronika departamentinə* gətirilən yeni avadanlıqlar da onların elmi tədqiqat işlərinə yeni praktik məzmun verməsi üçün imkanlar yaradır.

Kitabxana İnformasiya Mərkəzi Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi ilə bakalavr və magistr tələbələrinin elmi ədəbiyyatlardan istifadəsini yaxşılaşdırmaq üçün onlara “*Online Chicago Manual*” və “*Harward Manual*” *Qaydaları* üzrə xüsusi təlimlər keçmişdir. Bütün bunlar elmi-tədqiqat işlərində sitatlardan istifadə zamanı konsistent yanaşmaya gətirib çıxarmış və elmi işlərin təqdimatını daha da asanlaşdırmışdır.

Keçən müddət ərzində müəllimlərin dərslərdə bakalavr və magistr tələbələrə verdikləri sərbəst iş komponentlərinin həcmi daha da artırılmışdır. Bu işə öz növbəsində “*problem – düşüncə*” komponentlərinin xüsusi çəkisini artırır.

Hal-hazırda Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi doktorant tələbələrini bakalavr tələbələrinin *elmi-tədqiqat işlərinin və məqalələrinin resenziya olunmasına* və onlara bu sahədə müvafiq ixtisaslı istiqamət verməyə cəlb etməyi planlaşdırır. Universitet bu praktikadan yeni mexanizm kimi daha geniş istifadə olunmasına çalışacaqdır. Bu nəinki bakalavr tələbələrə, eləcə də doktorantlara üçün faydalıdır.

Tədrisdənkənar və istehsalat təcrübəsi zamanı bakalavr və magistr tələbələr qeyri-standart tapşırıqların yerinə yetirilməsinə cəlb olunur və nəticələr elmi məqalələrdə öz əksini tapır. Bu, xüsusilə neft mühəndisliyi tələbələrinin istehsalat praktikası zamanı öz təcrübə rəhbərləri ilə iş apararkən və *istehsalat praktikasının nəticələrinin, ölçmə-təhlil və offşor simulyasiya aparatları* ilə apardıqları işlərdə daha səmərəli olmuşdur. Odur ki, bu sahədən olan bir neçə mühəndis tələbənin müdafiə etdiyi *magistr dissertasiyaları elmi-tədqiqatın istehsalat nəticələrinə söykənməsini* təsdiq etmişdir (MA- dissertasiyası – tələbə Şaiq Xanlarov “Termal simulyasiya modeli vasitəsilə yataqların termik rejiminin təhlili”, 2012; MA-dissertasiyası – tələbə Fərhad Əhədov “Quyu məhsulunda suyun olması şəraitində qaz-kondensat quyusunun səmərəli rejiminin təyin edilməsi”-2013 və s.). Tədrisdənkənar vaxtlarda elmi konfrans və simpoziumlarda, *texnoparkların işində də tələbələrımız aktiv iştirak edirlər.*

Qrant müsabiqələrinə tələbələrin cəlb olunması işi daha da təkmilləşdirilir və gücləndirilir. Bunun həm yerli, həm də beynəlxalq layihələrə tətbiq olunması gözlənilir. Xarici ölkələrdə olan elmi konfranslarda, simpoziumlarda tələbələrin daha geniş iştirakı təmin edilir.

Cari ildə universitetdə Doktorant və Magistr Birliyi yaradılmışdır. Birlik vaxtaşırı dissertasiya və elmi məqalələr yazılması ilə bağlı tədbirlər təşkil edir. 2017-ci il oktyabr və dekabr aylarında birlik doktorantlar və tədqiqatçılar üçün məqalə yazmağı, elmi araşdırmalar etməyi asanlaşdıran proqram təminatı “Endnote” mövzusunda 2 seminar təşkil etmişdir.

2017-ci il iyulun 12-də Xəzər Universiteti, Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər bölməsi, İqtisadiyyat və menecment departamenti ilə birlikdə doktorant Sana İmranın “Milli kimliyin formalaşmasında brendlərin rolu” (Role of Brands in construction of National Identity)” adlı dissertasiya işinin ilkin müzakirəsini keçirilmişdir. Bundan başqa İngilis dili və ədəbiyyatı istiqaməti üzrə Könül Mərdanovanın “Differences between American and British variants”, Nuranə İsmayılovanın “Comprehensive Analyses of English Idioms and Phraseological

Units: Problems of Comparisons and Translations”, psixologiya istiqaməti üzrə Günay Məmmədovanın “Ağır psixi pozuntusu olan xəstələrin psixososial reabilitasiyasının qiymətləndirilməsi”; Günel Məmmədovanın “Natamam ailələrdə böyüyən yeniyetmələrdə şəxsiyyət pozuntuları problemi və onların reabilitasiya məsələləri”; Tərlan Qənbərovanın “Autizimli uşaqların valideynlərində rast gəlinən psixopotoloji xüsusiyyətlərin aşkarlanması və eksperimental tədqiqi” adlı dissertasiya işlərinin müdafiələri keçirilmişdir.

2017-ci il oktyabrın 6-da Xəzər Universiteti PhD və Magistr Birliyi məqalə yazmağı, elmi araşdırmalar etməyi asanlaşdıran proqram təminatı “Endnote” mövzusunda seminar təşkil etmişdir. Seminarda biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Babək Əlibəyov iştirakçılara praktiki olaraq, şəxsi virtual kitabxanalarını yaratmağı öyrətmişdir.

2017-ci il oktyabrın 19-da Xəzər Universitetinin Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsinin müdiri f.ü.f.d Eldar Şahgəldiyev magistr dissertasiyalarına verilən tələblər mövzusunda universitetin magistr tələbələri ilə görüş keçirmişdir.

2017-ci il noyabrın 23-də Doktorantura və Magistr Birliyi Magistratura, Doktorantura və Elmi İşlər bölməsi ilə birlikdə seminar təşkil etmişdir. Seminarda universitetin Magistratura, Doktorantura və Elmi işlər şöbəsinin müdiri Dr. Eldar Şahgəldiyev dissertasiya, tezis və elmi məqalələrin yazılması qaydaları ilə əlaqədar çıxış etmişdir.

Mütəmadi olaraq tələbələrə və gənc tədqiqatçılara elmi tədqiqat işlərinin aparılmaında dəstək və köməklik məqsədi ilə tədqiqat seminarları və “Jornal Club” görüşləri təşkil edilir. Bu görüşlərdə elmi məqalələrin yazılması yolları müzakirə edilir, həmçinin seçilmiş son elmi məqalələr kritik analiz edilərək müzakirə edilir.

Xəzər Universitetinin heyəti də daxil olmaqla tələbələrin tədqiqat imkanlarını artırmaq və onlara hərtərəfli kömək etmək məqsədilə *Universitetdə Research Support Center (Tədqiqata Dəstək Mərkəzi) yaradılmışdır.*

İyun ayında Xəzər Universitetində PhD və Magistr Tələbələrin Birliyi (PhD & Master Student Association) yaradılmışdır. Xəzər Universiteti PhD və Magistratura

birliyinin əsas məqsədi Xəzər Universitetində PhD və Magistratura təhsili alan doktorant, magistr və dissertantların təhsil, tədqiqat, əməkdaşlıq və qarşılıqlı öyrənmə fəaliyyətləri ilə sıx əlaqədardır. Bura daxildir: tələbələr və tədqiqatçılar ilə qarşılıqlı faydalı əlaqələrin qurulması və inkişaf etdirilməsi; tələbələri və tədqiqatçıları tədqiqat işlərində və digər universitet sosial fəaliyyətlərində iştirakını həvəsləndirmək və dəstəkləmək; tələbələrə görüşlər, seminarlar, konfranslar, təlimlər, gəzintilər, düşərgələr təşkil etmək; tələbələri onların tədqiqat və sosial layihələrində dəstəkləmək.

4. AMEA İLƏ ƏLAQƏLƏR

2015-ci il mayın 21-də Xəzər Universitetində AMEA prezidenti akademik Akif Əlizadə başda olmaqla, AMEA Rəyasət Heyətinin universitet kollektivi ilə görüşü keçirilmiş və hər iki tərəf arasında qarşılıqlı əməkdaşlığa dair “Anlaşma Memorandumu” imzalanmışdır və hal-hazırda qədər qarşılıqlı tədqiqat işləri davam edir. Bu, AMEA ilə ali məktəb arasında ilk əməkdaşlıq proqramıdır. Memoranduma görə hər iki tərəf aşağıdakı istiqamətlərdə əməkdaşlıq həyata keçirməyi nəzərdə tutur:

- qarşılıqlı maraq kəsb edən mövzular üzrə birgə elmi-tədqiqatların aparılması, tədris-metodiki ədəbiyyatın işlənilib hazırlanması
- elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinin tədris prosesinə tətbiqi
- tanınmış alimlərin tədris prosesinə cəlb edilməsi
- elmi pedaqoji kadrların hazırlanması və onların ixtisaslarının artırılması
- magistratura, doktoranturada təhsil alanlara elmi rəhbərliyin həyata keçirilməsi
- tədrisin keyfiyyətini yüksəltmək və tədris prosesinin təşkili sahəsində müəllim, doktorant, magistr və elmi işçilərin mübadiləsinin aparılması
- qarşılıqlı maraq doğuran müasir elmi məsələlərə həsr olunmuş birgə seminar, təlim, konfrans və simpoziumların təşkil edilməsi
- konkret problemlər üzrə birgə tədqiqat proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi

-elm və texnologiyanın müxtəlif sahələrində proqramların, araşdırmaların və digər müştərək fəaliyyətin müəyyənləşdirilməsi və həyata keçirilməsi

-tədrisdə müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyaları vasitələrinin tətbiqi ilə bağlı təcrübənin qarşılıqlı öyrənilməsi və mübadiləsi

-gənc alimlərin və müəllimlərin dünyanın nüfuzlu elmi mərkəzlərində təcrübə keçməsinin təmin edilməsi.

2016-cı ildə AMEA ilə Xəzər Universiteti arasında elmi əməkdaşlığa, tələbə və işçi mübadiləsinə dair bağlanmış ikitərəfli saziş çərçivəsində Neft və Qaz Elmi Tədqiqat İnstitutu ilə ikitərəfli əməkdaşlığa dair görüş keçirilmiş və hal-hazırda əməkdaşlıq davam etməkdədir. Xəzər Universitetinin Neft-Qaz Mühəndisliyi departamentində neft və qaz yataqlarının kəşfiyyatı və işlənməsi ilə əlaqədar yüksək səviyyədə elmi-tədqiqat işlərinin aparılması məqsədilə Azərbaycan Neft Mühəndisləri İctimai Birliyinin dəstəyi ilə Neft Mühəndisliyi departamentinin nəzdində *“eiLink” Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi yaradılmışdır*. Bu mərkəzin əsas vəzifəsi neft sənayesi və universitetlərin qarşılıqlı maraqlarını ifadə edən əməkdaşlıq əsasında sənayenin tələblərinə cavab verə bilən elmi-tədqiqat layihələrinin yüksək səviyyədə yerinə yetirməkdən ibarətdir. Bunun üçün, mərkəz təkcə Xəzər Universitetinin deyil, digər universitetlərin və AMEA-nın elmi-tədqiqat institutlarının da aparıcı elmi tədqiqatçıları, sənayə mütəxəssisləri, və istedadlı tələbələrini elmi-tədqiqat layihələrinin yerinə yetirilməsinə cəlb edir. Bu mərkəz texniki sahədə yüksək səviyyəli elmi tədqiqat aparmaq və kadr hazırlığı həyata keçirmək baxımından təhsil və sənaye arasında sıx əlaqənin yaradılmasının ən yaxşı nümunəsidir.

Bunun bariz nümunəsi kimi, Xəzər Universitetinin Azərbaycan Prezidenti yanında Elmin İnkişaf Fondundan 2016-cı ildə kompleks elmi-tədqiqat layihələri üzrə aldığı qrant üzrə layihələrin icra olunmasında və eləcə sənaye şirkətlərin sifarişləri əsasında yerinə yetirilən elmi-tədqiqat layihələrinin yerinə yetirilməsində hal hazırda AMEA-nın Neft və Qaz İnstitutunun, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin, Bakı Ali Neft Məktəbinin və Azərbaycan Neft

Mühəndisləri İctimai Birliyinin aparıcı alimləri, tələbələr və mütəxəssisləri birgə sıx əməkdaşlıq edir.

Bununla yanaşı, Xəzər Universitetinin Elektronika və Telekommunikasiya departamenti ilə AMEA-nın *Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun* “*Nanostrukturlaşdırılmış metal-polimer katalizatorları*” laboratoriyası arasında “*Sintetik və təbii polimer matrisaları əsasında keçid metalların nanokompozitlərinin alınmasından sonra onların elektrofiziki xassələrinin tədqiqi*” adlı müştərək elmi – tədqiqat işləri aparılır.

Xəzər Universitetinin Bioloji elmlər departamenti də *AMEA ilə müştərək layihələrin aparılması istiqamətində bir sıra layihələrin icrasına başlamışdır*. Hal hazırda departament *Fransanın Montpellier Universitetinin Odontologiya fakültəsinin Biologiya, Səhiyyə və Nanotexnologiya tədqiqat laboratoriyasında ekstrakt edilən bitki mənşəli maddələrin iltihaba qarşı təsirini öyrənmək üçün HPTM-də in vitro tədqiqatların aparılması, AMEA-nın Botanika İnstitutu ilə fitohormonlar və oksidativ stres üzrə birgə tədqiqat, AMEA-nın Genetik Ehtiyatlar İnstitutu ilə nar bitkisinin prostat xərçənginə qarşı təsiri haqda birgə tədqiqat, Azərbaycan Tibb Universitetinin Biokimya kafedrası ilə miokardın infarktı xəstələrində oksidativ stresin tədqiqi haqda birgə layihə, Azərbaycanda istehsal olunan və “Nərgiz” klinikasında müalicədə istifadə edilən bitki mənşəli homopoetik maddələrin saç köklərində oksidativ stressə təsiri haqda birgə tədqiqat layihələrinin icrası davam etməkdədir*.

5. XARİCİ ÖLKƏLƏRLƏ ELMİ ƏMƏKDAŞLIQ

Xəzər Universiteti dünyanın bir çox ölkəsi ilə ortaq layihələrdə və əməkdaşlıqlarda aktiv fəaliyyət göstərir. Hesabat dövründə beynəlmilləşmə istiqamətində bir sıra fəaliyyətlər aparılmışdır.

Hal-hazırda Xəzər Universiteti 300-ə yaxın xarici universitet ilə əməkdaşlıq edir. Son 5 il ərzində Xəzər universiteti xaricdə yerləşən çoxsaylı xarici universitetlər və digər qurumlar (elmlər akademiyaları, təhsil nazirlikləri, qeyri-

hökumət təşkilatları, tədqiqat institutları və s.) ilə əlaqə yaradaraq 240 müqavilə imzalamışdır.

Hal-hazırda universitet “Azərbaycanda doktorantura təhsilinin Avropa ali təhsil tələblərinə uyğun yenidən qurulması və inkişafı – Nizami” layihəsində iştirakını davam etdirir. Erasmus+ proqramı çərçivəsində Middlesex Universiteti ilə birgə həyata keçirilən beynəlxalq kredit mobilliyi layihəsinin təlim və görüşlərində iştirak etmək üçün həm akademik, həm də administrativ departamentlərin nümayəndələri Birləşmiş Krallıqda səfərdə olmuşlar.

Xəzər Universitetinin rektoru İran universitetləri ilə görüş keçirmiş və əməkdaşlığın gələcəkdə daha da genişləndirilməsi istiqamətində işlər görülməsi barədə müzakirələr aparmışdır. Qeyd edək ki, Xəzər Universitetinin görüş keçirilən hər iki universitet (Şahid Madani Universiteti, Sahand Texnologiya Universiteti) ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq və anlaşmanı inkişaf etdirmək üçün müqavilələr imzalanmışdır.

Xəzər Universitetinin Beynəlxalq Əlaqələr departamenti xarici universitetlərdən əlavə yerli universitet və tədqiqat institutları ilə də əlaqələri möhkəmləndirmək istiqamətində addımlar atır. Ölkəmizdə elmlə təhsilin inteqrasiyasını gücləndirmək, elm və ali təhsil müəssisələri arasında əməkdaşlığı möhkəmləndirmək, yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlamaq məqsədilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə qarşılıqlı maraq kəsb edən mövzular üzrə birgə elmi tədqiqatlarının aparılması, tədris-metodiki adəbiyyatın işlənilib hazırlanması, elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin tədris prosesinə tətbiqi və s. istiqamətində işlər davam edir.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti ilə mövcud fakültələr və kafedralar arasında qarşılıqlı, faydalı əməkdaşlığa əsaslanan elmi-tədqiqat işlərinin, layihələrin yerinə yetirilməsi; professor-müəllim heyəti, doktorantlar üçün hər iki ali təhsil müəssisəsində təkmilləşdirmə kurslarının təşkili, birgə sərgi və elmi konfransların təşkili, qarşılıqlı tələbə mübadiləsinin təşkili və s. məsələlərinin həlli istiqamətində anlaşma memorandumu imzalanmışdır.

6. DÖVLƏT PROQRAMLARI VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMLARI İLƏ TƏSDİQ EDİLMİŞ DİGƏR SƏNƏDLƏRİN İCRASI

6.1. “Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf konsepsiyası

2015-ci ilin may ayında Xəzər Universiteti *texnoparkı tərəfindən hazırlanmış biznes plan* Rabitə və Yüksək Texnologiya Nazirliyinə təqdim edilmişdir. Xəzər Universitetinin nəzdində yerləşən Dünya məktəbinin binasının 7-ci mərtəbəsində ayrılan otaqda *film və animasiya məktəbi və studiyası* yaradılmışdır. Xəzər Universitetinin şəhər kampusunda Dünya bankı, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyi ilə birgə “*Virtual Enterprise*” layihəsi çərçivəsində işlər görülmüşdür.

6.2. “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət strategiyası”

“Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət strategiyası” çərçivəsində Xəzər Universitetində də bir sıra işlər görülmüşdür:

- a) plagiarizmə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi
- b) müvafiq departamentlərdə elmi işlərin gücləndirilməsi
- c) Molekulyar biologiya, elektronika və telekommunikasiya kimi elmtutumlu sahələrdə aparılan tədqiqatların inkişaf etdirilməsi

Elmi tədqiqatın gücləndirilməsi və akademik dürüstlüyün təmin olunması məqsədilə plagiarizm proqramından istifadə olunur. Molekulyar biologiya, elektronika və telekommunikasiya kimi elmtutumlu sahələrin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı laboratoriyalar yaradılmış və bu laboratoriyalarda elmi-tədqiqat işlərinin həyata keçirilməsinə başlanılmışdır.

Xəzər Universitetində internet şəbəkələrinin inkişafı və elektron kitabxanaların təşkili davam edir. Kitabxananın müasir dərslik və kitablarla zənginləşdirilməsi, beynəlxalq jurnallarla əməkdaşlıqlar, treyninqlər keçirilməsi istiqamətində işlər görülür.

6.3. “Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün dövlət proqramı”

Xəzər Universitetinin Neft-Qaz Mühəndisliyi departamentində neft və qaz yataqlarının kəşfiyyatı və işlənməsi ilə əlaqədar yüksək səviyyədə elmi-tədqiqat işlərinin aparılması məqsədilə Azərbaycan Neft Mühəndisləri İctimai Birliyinin dəstəyi ilə Neft Mühəndisliyi departamentinin nəzdində “*eiLink*” Tədqiqat və İnkişaf Mərkəzi yaradılmışdır. Bu mərkəzin əsas vəzifəsi neft sənayesi və universitetlərin qarşılıqlı maraqlarını ifadə edən əməkdaşlıq əsasında *sənayenin tələblərinə cavab verə bilən elmi-tədqiqat layihələrinin* yüksək səviyyədə yerinə yetirməkdən ibarətdir.

6.4. “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı

Xəzər Universitetinin “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı” departamentinin heyəti ilə “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı” ilə bağlı görüş keçirilmiş bu barədə əməkdaşlara məlumat verilmişdir.

7. ELMİ VƏ ELEKTRON KİTABXANALARIN FƏALİYYƏTİ

Universitetdə **Məhsəti küçəsi, 41** ünvanında yerləşən tədris binasının bütövlükdə 5-ci və 6-cı mərtəbəsi, həmin ünvandakı əsas binanın birinci mərtəbəsinə bir otaq, Bəşir Səfəroğlu küçəsi 122 və Əcəmi Naxçıvani 9 ünvanında yerləşən Binəqədi Kampusu Dünya məktəbi kitabxana-informasiya mərkəzi Azərbaycanda və xaricdə ən yaxşı tanınan kitabxana-informasiya mərkəzlərindən biridir. Dünyanın bir çox ölkələrindən alınıb gətirilmiş, elmin müxtəlif sahələrinə aid ən müasir dərslik və monoqrafiya, jurnal, qəzet və elektron məlumat bazaları zəngin kitabxana-informasiya mərkəzi oxuculararına-tələbə, müəllim və kənardan gələnlərə xidmət edir.

KİM-nin strukturu

KİM -nin tərkibi:

Mərkəzi kitabxana – Neftçilər korpusu (1 və 2),

Mərkəz (Bəşir Səfəroğlu) kampusu kitabxanası

Binəqədi Kampusu - Dünya məktəbi kitabxanası.

Sumqayıt Dünya məktəbi kitabxanası

Mərkəzi kitabxanada elektron-informasiya xidmətləri, komplektləşdirmə, kataloqlaşma, sorğu-məlumat və xidmət (abonement) şöbələri vardır.

Xidmətlər

- Soruq-məlumat xidməti

- Abonement (kitab verilişi) xidməti

- İnternet xidməti

- Dövrü mətbuat xidməti

- Audiovizual xidmət

- “Listening” xidməti

- Qrup muzakirə otağının təşkili

- İnternetdə kitabların axtarışı və sifarişi;

- Elektron kitabların axtarışı və CD-ROM-a yazılması;

- Departamentlər üçün elektron kataloq və internet resurslardan istifadə etməklə tədris olunan fənnlərə və universitetin proqramına uyğun ədəbiyyatın təyin edilməsi və uyğun siyahı üzrə axtarış

- Tam mətnli onlayn resurslardan istifadə qaydaları – məsləhət saatları (EBSCO, Oxford Dictionaries, Web of Science, BioOne, Edward Elgar Publishing, IOP Science, Questia, The Royal Society, Nature Publishing Group, The Biomedical and Life Sciences Collection, DOAB, DOAJ, Britannica)

- Partnyorluq layihəsi : KİM-in əməkdaşları müəllim və inzibati heyətlə, magistr və doktorantlarla lazımi informasiya mənbələrinin axtarışında bərabər iştirak edir

Təlimlər

- Elektron xidmətlərlə bağlı peşə təlimi (kitabxana əməkdaşları üçün)
- Xəzər Universiteti kitabxanasının son bazaları (PhD və magistr tələbələri üçün)
- Kitabxanadan istifadə qaydaları
- Elektron kataloqda axtarış üsulları
- İnformasiya mənbələrindən effektiv istifadə üsulları (Magistr və doktorantlar üçün)
- “Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin elektron resurslarından necə istifadə etməli?” (I kurslar üçün)
- “İnformasiya mədəniyyəti” təlimləri (1-ci il tələbələr üçün orientasiyalar)
- DSpace –in təqdimatı
- Onlayn məlumat bazalarından istifadə qaydaları
- Oxucular ilə kitabxana əməkdaşları arasında ən çox oxunan kitabların müzkirəsi

Əməkdaşlıq

- “Pearson” (Böyük Britaniya) nəşriyyatı ilə əməkdaşlıq;

- Hanban Konfutsi İnstitutu/ Xəzər Universitetinin Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycanda ilk dəfə “ Xəzər Universitetində 1-ci Çin həftəsi” adlı tədbir keçirildi. Tədbir Xəzər Universiteti və Hanban /Konfutsi İnstitutunun birgə razılışması əsasında “Çin Guşəsi” layihəsi çərçivəsində təşkil edilmişdir.

- Nippon Foundation

- “F.Delbanco-International Books and Journals”(Almaniya) əməkdaşlıq

- BDU nəzdində Konfutsi İnstitutu

- Azərbaycan Kitabxana İnformasiya Konsorsiumu (AKİK)

- Təşkilatlar və fondlarla iş (Dünya Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, International Book Project, Japanese Library Foundation, Ron Hubbard Foundation, China Educational publications İmport & export Corp.,LTD and China Hanban);

- Beynəlxalq və ölkədaxili kitab mübadiləsi (Library of Congress, M. F. Axundov adına Milli kitabxana, Azərbaycan Turizm İnstitutu, Azərbaycan Diplomatik Akademiya, Azərbaycan Buznes Universiteti, F. Köçərli adına Uşaq kitabxanası, Mərkəzi Elmi kitabxana).

Xəzər Universitetinin Elektron arxivi (Institutional Repository) (2345 sənəd)

Tədqiqatçılarına kömək məqsədilə KİM tərəfindən Xəzər Universitetinin Elektron Arxivi yaradılmışdır. Arxivə Xəzər Universitetinin və onlarla əməkdaşlıq edən tədqiqatçıların birgə apardıqları tədqiqat işləri daxil edilir. Bu kolleksiya Xəzər Universiteti Kitabxana İnformasiya Mərkəzi tərəfindən DSpace proqram təminatı vasitəsilə təşkil olunur, yaddaşa salınır və yayılır.

KİM-nin əsas göstəriciləri	
Kitabxana fondu (nüsxə)	210.952
o cümlədən	

Kitablar,	152.188
Jurnallar	17.280
Qəzetlər	37.637
Digər materiallar	3.847
Elektron informasiya daşıyıcıları	8000 +
Oxucular,	2.350 nəfər
o cümlədən kənar oxucular	410 nəfər
Oxu zallarının sayı, o cümlədən Mərkəz kampusu (Bəşir Səfəroğlu küç.) kitabxanası və Dünya məktəbi kitabxanası	6
Abonement	5
Müzakirə zalı	1
Kompüterlərin ümumi sayı,	30
bunlardan işçilər üçün	16
Dspace elektron arxivinin həcmi	2345 yazı
Elektron kataloq	50.295 nüsxə
Əməkdaşların sayı	19
Kitabxananın sahəsi (kv.m)	1461
Neftçilər korpusu	642
Dünya Məktəbi	624
Mərkəz kampusu (B. Səfəroğlu küç.) kitabxanası	45
	70
Sumqayıt Dünya məktəbi	80
Ehtiyat fond	

8. ELMİ POTENSİAL. ELMİ-PEDAQOJİ KADRLARIN HAZIRLANMASI

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilis dilidir. Bu, tələbələrin müasir dərsliklərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə davam etdirməsi, xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər deməsi və s. kimi işlərə geniş imkan verir.

Fəaliyyətdə olduğu müddətdə Xəzər Universiteti öz orijinal təhsil modeli ilə, tətbiq etdiyi tədris proqramlarının müasirliyi, verdiyi təhsilin keyfiyyəti və ciddiliyi ilə həm Azərbaycanda, həm də Azərbaycandan kənarında hörmət və nüfuz qazanmışdır.

Universitetdə azərbaycanlılarla yanaşı ABŞ, bir sıra avropa ölkələri, eləcə də Çin, Koreya, Hindistan, Pakistan, İran, İraq, Türkiyə, Misir, Nigeriya, Anqola, bir sıra MDB ölkələri, və s. ölkələrdən müxtəlif irq və mədəniyyətləri təmsil edən əcnəbi tələbələr təhsil alır.

Məzunlarla yanaşı universitetin yuxarı kurs tələbələri ölkəmizdə fəaliyyət göstərən yerli və beynəlxalq təşkilatlardan və digər iş yerlərindən yüksək maaşlı işlərə dəvətlər alırlar.

Xəzər universiteti xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislərin, eləcə də xaricə göndərilmiş müəllim və tələbələrin sayına görə Azərbaycanın və yaxın bölgənin ən qabaqcıl ali məktəbidir.

Universitetin ən böyük fakültələrindən biri olan İqtisadiyyat və Menecment fakültəsində tədris ingilis dilində aparıldığından fakültədə xaricdə təhsil almış və yaxud xaricdən dəvət olunmuş müəllimlər çalışır. 1997-ci ildən fakültəyə idarəetmə (menecment) üzrə mütəxəssis, texniki elmlər doktoru, professor Məhəmməd Nuriyev rəhbərlik etmişdir. 2017-ci ildən etibarən isə fakültəyə rəhbərlik iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, Ceyhun Məmmədov tərəfindən həyata keçirilir. Fakültədə 50-yə yaxın yerli və xarici professor-müəllim heyəti fəaliyyət göstərir. Fakültədə bakalavr və magistr (MBA) proqramları üzrə yerli və xarici tələbələr təhsil alırlar. Fakültənin MBA proqramı təcrübəli biznes mütəxəssislərinin, eləcə də biznes fəaliyyətinə yeni başlayanların tələblərini

ödəyir, eyni zamanda uyğun sahələr üzrə kifayət qədər dərin biliklər verir. Fakültədə bir sıra ixtisaslar üzrə doktorantura proqramları da yerinə yetirilir.

Universitetin digər böyük fakültəsi olan Humanitar və Sosial Elmlər Fakültəsi Siyasət elmləri, Beynəlxalq münasibətlər, Tarix, Jurnalistika, İngilis dili və ədəbiyyatı və bir sıra digər sahələr üzrə bakalavr, magistr və fəlsəfə doktoru proqramları təklif edir. Departamentdə tələbələr üçün nüfuzlu xarici universitetlərdən dəvət olunmuş professorların mühazirələri təşkil olunur.

Universitetin Mühəndislik və Tətbiqi Elmlər fakültəsi də tədrisin təşkilinə görə və *elmi potensialına görə fərqlənir*. Fakültədə neft-qaz mühəndisliyi sahəsi üzrə yerli mütəxəssislərlə yanaşı İrandan dəvət olunmuş mütəxəssislər də çalışır.

Hal-hazırda universitetin elmi potensialı içərisində elmlər doktorluğu proqramı üzrə 2 əməkdaş tədqiqat aparır. Bundan başqa, cari ildə 3 əməkdaş Azərbaycan Prezidenti Yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən dosent elmi adına layiq görülmüşdür. 2 əməkdaş isə dosent adı almaq üçün sənədlərini təqdim etmişdir.

9. NƏTİCƏ VƏ TƏKLİFLƏR

- Elm, təhsil, sənaye üçbucağının gücləndirilməsi;
- Xəzər Universitetinin yeni innovasiya layihələrinin həyata keçirilməsində iştirakı, texnoparkların gücləndirilməsi və bu sahədə dövlət dəstəyinə olan ehtiyacın zəruriliyi;
- Elmin İnkişaf Fondunun maliyyə resurslarına əlçatanlığın təmin olunması üçün müvafiq qurumlarla birgə işin zəruriliyi;
- Elmtutumlu sahələrdə (neft-qazçıq mikrobiologiyaçıq genetikacıq immunologiyay və s.) tədqiqat işlərinin gücləndirilməsi;
- Konkret layihələrin icrası.

10. CƏDVƏLLƏR